

Національний університет «Запорізька політехніка»
Факультет соціальних наук
Кафедра журналістики

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи магістра

**на тему «Воєнний сторітелінг в аудіоподкастах під час
повномасштабного вторгнення росії в Україну: технічні й змістові
виклики»**

Виконав: студент II курсу, групи СН-314м
Спеціальності 061 «Журналістика»
(шифр і назва спеціальності)
Носок Олександр Олексійович
(прізвище та ініціали)
Керівник: к.філол.н., доц. Скуртул Г.С.
(прізвище та ініціали)
Рецензент: к.філол.н., доц. Мірошніченко П.В.
(прізвище та ініціали)

Запоріжжя – 2025 р.

НУ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Факультет соціальних наук

Кафедра журналістики

Освітній ступінь магістр

Спеціальність: 061 «Журналістика»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри А

Момонко А
« 29 » 08 2025 року

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу магістра студента групи СН-314м

Носка Олександра Олексійовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Воєнний сторітелінг в аудіоподкастах під час повномасштабного вторгнення росії в Україну: технічні й змістові виклики»
керівник роботи к.філол.н., доц. Скуртул Г.С.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом Національного університету «Запорізька політехніка» від «28» 08 2025 року № 372
2. Строк подання студентом роботи 15.11.2025
3. Вихідні дані для роботи: роботи таких науковців як Т. Булах, І. Головенко, О. Дмитровський, О. Кирилова, В. Лизанчук, Ю. Любченко, П. Мірошниченко, Е. Нюзман, Г. Скуртул, І. Страшко та ін.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які належить розробити):
 1. Сторітелінг у сучасному українському медіапросторі
 - 1.1 Особливості формату сторітелінг
 - 1.2 Аудіоподкасти в системі медійної комунікації та репрезентації соціальних наративів
 2. Вплив повномасштабного вторгнення на подкастинг в Україні
 - 2.1 Трансформації українського ринку подкастів
 - 2.2 Специфіка воєнного сторітелінгу в аудіопроєктах
 3. Аудіоісторії російсько-української війни
 - 3.1 Формально-змістові особливості
 - 3.2 Звуковий образ та виражальні засоби

3.3 Технічні аспекти запису подкастів

4. Перспективи розвитку воєнного аудіосторітелінгу

5. Перелік графічного матеріалу: _____

6. Консультування розділів роботи

Розділ	Консультант	Завдання видав		Завдання прийняв	
		підпис	дата	підпис	дата
Вступ	Скуртул Г.С.	<i>Г.С.С.</i>	27.10.24	<i>Носок</i>	27.10.24
I	Скуртул Г.С.	<i>Г.С.С.</i>	11.03.25	<i>Носок</i>	11.03.25
II	Скуртул Г.С.	<i>Г.С.С.</i>	12.05.25	<i>Носок</i>	12.05.25
III	Скуртул Г.С.	<i>Г.С.С.</i>	09.06.25	<i>Носок</i>	09.06.25
Висновки	Скуртул Г.С.	<i>Г.С.С.</i>	06.10.25	<i>Носок</i>	06.10.25

7. Дата видачі завдання: «06» жовтня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1	Збір та систематизація матеріалу	жовтень 2024	
2	Аналіз журналістичкознавчого матеріалу	листопад 2024	
3	Написання вступу	грудень 2024	
4	Написання розділу 1	березень 2025	
5	Написання розділу 2	травень 2025	
6	Написання розділу 3	липень 2025	
7	Написання розділу 4	вересень 2025	
8	Написання висновків	жовтень 2025	
9	Оформлення роботи	листопад 2025	
10	Захист роботи	грудень 2025	

Студент

Носок
(підпис)

Носок О.О.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

Г.С.С.
(підпис)

Скуртул Г.С.
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Текст кваліфікаційної роботи магістра «Воєнний сторітелінг в аудіоподкастах під час повномасштабного вторгнення росії в Україну: технічні й змістові виклики» становить 106 сторінок. Для виконання дослідження опрацьовано 68 джерел.

Об'єкт дослідження – українські аудіоподкасти періоду повномасштабного вторгнення (з березня 2022 року), зокрема: «Моя історія війни» (2022–2024), «Пошрамований. Подкаст про місто нескорених» (2022), «Психологія злочину» (2 сезон, 2022–2025), «24.02: Реконструкція» (2023), «Опір» (2023), «Музиканти і війна» (2023–2024), «Як ми їмо» (2024) та інші.

Предметом дослідження є тематика, наративні особливості, виражальні засоби воєнних історій в українських аудіоподкастах.

Метою роботи є визначення особливостей воєнного сторітелінгу в українських подкастах під час повномасштабної війни.

Відповідно до поставленої мети були висунуті такі **завдання**:

- узагальнити наукові підходи до осмислення феномену сторітелінгу в сучасному медіадискурсі.
- дослідити подкасти як формат для репрезентації воєнних подій;
- охарактеризувати трансформацію та сучасний стан українського ринку подкастів під час повномасштабного російського вторгнення;
- окреслити тематику, проблематику та функціональні особливості воєнного сторітелінгу на прикладі українських аудіоподкастів;
- простежити формально-змістові особливості воєнного аудіосторітелінгу;
- проаналізувати звукове оформлення та художньо-виражальні засоби аудіоісторій;
- розкрити ключові технічні аспекти створення подкастів;
- окреслити перспективи розвитку воєнного аудіосторітелінгу в українському подкастингу.

Методологічну й теоретичну основу роботи становлять праці таких науковців, як Т. Булах, І. Головенка, О. Дмитровського, О. Кирилової, В. Лизанчука, Ю. Любченко, П. Мірошніченка, Е. Нюзмана, Г. Скуртул, І. Страшко та ін.

Методи дослідження: аналізу й синтезу, опису, спостереження, класифікації, узагальнення та типології, порівняльний, проблемно-тематичний, проблемно-наслідковий, описово-аналітичний, контент-моніторингу.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що у роботі була здійснена одна з перших спроб дослідження специфіки сторітелінгу під час широкомасштабної війни. Зокрема, звернено увагу на характерні ознаки сторітелінгу та особливості використання цього формату в подкастах під час повномасштабного російського вторгнення.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Матеріали бакалаврської роботи можуть бути використані під час подальших наукових розробок, а також при підготовці лекційних та семінарських занять із курсів: «Радіовиробництво: виробництво контенту, продукту, промоція», «Вступ до спеціальності», «Інтернет-журналістика», «Громадянська журналістика та блогінг в Україні».

**ПОДКАСТИНГ, СТОРІТЕЛІНГ, НАРАТИВНИЙ ПОДКАСТ,
АУДІОПОДКАСТ, МОНТАЖ, ЗАПИС, ВИРАЖАЛЬНІ ЗАСОБИ**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. СТОРІТЕЛІНГ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІАПРОСТОРІ.....	13
1.1. Особливості формату сторітелінг.....	13
1.2. Аудіоподкасти в системі медійної комунікації та репрезентації соціальних наративів.....	21
РОЗДІЛ 2. ВПЛИВ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ НА ПОДКАСТИНГ В УКРАЇНІ.....	33
2.1. Трансформації українського ринку подкастів.....	33
2.2. Специфіка воєнного сторітелінгу в аудіопроєктах.....	41
РОЗДІЛ 3. АУДІОІСТОРІЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ....	50
3.1. Формально-змістові особливості.....	50
3.2. Звуковий образ та виражальні засоби.....	58
3.3. Технічні аспекти запису подкастів.....	70
РОЗДІЛ 4. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВОЄННОГО АУДІОСТОРИТЕЛІНГУ.....	82
ВИСНОВКИ.....	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	96
ДОДАТКИ.....	104

ВСТУП

Повномасштабне вторгнення докорінно змінило всі сфери життя українського суспільства, зокрема й медіаіндустрію. Для редакцій війна стала серйозним випробуванням: вони зіткнулися з безпековими ризиками, нестачею кадрів, перебоями зв'язку та електропостачання. Частина медіа була змушена тимчасово або повністю припинити роботу, інші – шукати нові форми комунікації.

Одним із форматів, що продемонстрував особливу адаптивність у цих умовах, стало виробництво подкастів. На початку вторгнення багато аудіопроектів призупинили діяльність через небезпеку, зміну суспільних пріоритетів і залучення авторів до волонтерства чи служби у Збройних силах України. Проте медіаспільнота швидко адаптувалася: автори переосмислили свої завдання, оновили формати й почали документувати нову реальність. З'явилося чимало аудіопроектів, що фіксують злочини країни-агресора, розповідають історії очевидців і формують колективну культуру пам'яті.

Важливу роль у створенні такого контенту відіграє сторітелінг, який дає змогу передати емоції, забезпечує ефект присутності та довіри, допомагаючи слухачам зрозуміти події через особисті історії. Найповніше потенціал сторітелінгу реалізується в наративних подкастах – глибоких за змістом, зі складною композицією, продуманим звуковим дизайном і виразним сюжетом. Вони поєднують документальність і художність, формуючи емоційний зв'язок зі слухачем.

Демократичність подкастингу відкрила шлях новим авторам – не лише журналістам, а й звичайним користувачам, які прагнуть ділитися власним досвідом. Для старту достатньо базових технічних навичок і мінімального обладнання, що сприяє появі спільнот за інтересами. Подкасти стали важливим інструментом комунікації, рефлексії та збереження пам'яті.

Зростання популярності українського подкастингу підтверджує премія «Слушно» від Megogo Audio, яка відзначає найкращі аудіопроекти країни.

Щороку зростає кількість її учасників і номінантів, що свідчить про формування культури українського подкастингу, який продовжує розвиватися навіть у воєнний час.

Теоретичні засади аудіального сторітелінгу досліджувала С. МакГ'ю [60], яка описала риси наративної документалістики в аудіо та простежила трансформацію аудіорозповіді в добу подкаст-буму. Феномен сторітелінгу як комунікаційного формату в українській науковій традиції аналізувала дослідниця І. Побідаш [24]. Вона визначила сторітелінг як ефективний спосіб донесення інформації, розкривши його структуру та ключові складники.

Практичні аспекти створення аудіоісторій описав С. Прегер у посібнику «Storytelling in Radio and Podcasts: A Practical Guide» [64]. Автор дослідив композицію аудіонаративу, роль оповідача, саунд-дизайн, механізми утримання уваги слухача та етичні виклики документального подкастингу.

Питання емоційної взаємодії в аудіожурналістиці вивчала М. Ліндгрєн [58], яка акцентувала на балансі інтимності й довіри під час роботи з чутливими історіями. Дослідниця підкреслює, що саме аудіоформат найповніше передає особистий досвід – через звук та інтонацію, які створюють ефект присутності.

Звукову природу аудіоконтенту та його виражальні засоби аналізували І. Головенко [4], В. Лизанчук [15], Ю. Любченко [16], П. Мірошніченко [19] й І. Страшко [44], а питання структури, функціонування та ролі подкастів у сучасній журналістиці – Т. Булах [3], О. Дмитровський [6] та О. Кирилова [12].

Вагомий внесок у розвиток теорії подкастингу зробив Е. Ньюзум у книзі «Make Noise: A Creator's Guide to Podcasting and Great Audio Storytelling» [22], де окреслив принципи побудови ефективного аудіосторітелінгу, важливість центральної ідеї, голосу й емоційної залученості слухача, а також етапи створення та промоції аудіопроектів.

Г. Скуртул [42] зосередила увагу на особливостях наративних подкастів у воєнному контексті, зокрема на їхній структурі, функціях і ролі аудіосвідчень у збереженні пам'яті про події повномасштабної війни.

Попри значну кількість досліджень, військовий аудіосторітелінг в українських подкастах, його тематична поліфонія та звукова природа досі залишаються невивченими, що й зумовлює **актуальність дослідження**.

Мета роботи – визначити специфіку військового сторітелінгу в аудіоподкастах під час повномасштабного вторгнення.

Досягнення поставленої мети передбачає розв’язання таких **завдань**:

- узагальнити наукові підходи до осмислення феномену сторітелінгу в сучасному медіадискурсі.
- дослідити подкасти як формат для репрезентації військових подій;
- охарактеризувати трансформацію та сучасний стан українського ринку подкастів під час повномасштабного російського вторгнення;
- окреслити тематику, проблематику та функціональні особливості військового сторітелінгу на прикладі українських аудіоподкастів;
- простежити формально-змістові особливості військового аудіосторітелінгу;
- проаналізувати звукове оформлення та художньо-виражальні засоби аудіоісторій;
- розкрити ключові технічні аспекти створення подкастів;
- окреслити перспективи розвитку військового аудіосторітелінгу в українському подкастингу.

Об’єкт дослідження – українські аудіоподкасти періоду повномасштабного вторгнення (з березня 2022 року), зокрема: «Моя історія війни» (2022–2024), «Пошрамований. Подкаст про місто нескорених» (2022), «Психологія злочину» (2 сезон, 2022–2025), «24.02: Реконструкція» (2023), «Опір» (2023), «Музиканти і війна» (2023–2024), «Як ми їмо» (2024) та інші.

Предмет дослідження – тематика, наративні особливості, виражальні засоби військових історій в українських аудіоподкастах.

Методи дослідження. Для розв’язання поставлених завдань у процесі дослідження застосовувалася комплексна методологія. Зокрема, у теоретичному розділі використано такі методи: аналізу й синтезу, опису,

спостереження, класифікації, узагальнення та типології. Для практичного розділу в роботі застосовано порівняльний, проблемно-тематичний, проблемно-наслідковий, описово-аналітичний.

Методологічна і теоретична основа дослідження. Теоретичним підґрунтям для вивчення подкастів, їхньої класифікації, жанрової природи та особливостей функціонування стали праці таких учених, як Т. Булах [3], О. Дмитровський [6], О. Кирилова [12], Е. Ньюзум [22]. Звукову природу аудіоконтенту та його виражальні засоби досліджували І. Головенко [4], В. Лизанчук [15], Ю. Любченко [156], П. Мірошніченко [19], І. Страшко [44]. Особливості сторітелінгу як сучасного формату масмедійної комунікації в українському медіапросторі аналізували А. Безверха [2], І. Побідаш [24], О. Харитоненко [47].

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що у роботі була здійснена одна з перших спроб дослідження специфіки сторітелінгу під час широкомасштабної війни. Зокрема, звернено увагу на характерні ознаки сторітелінгу та особливості використання цього формату в подкастах під час повномасштабного російського вторгнення.

Практичне значення одержаних результатів роботи полягає в можливості використання матеріалів дослідження в подальших наукових розробках, підготовці лекційних та практичних занять із курсів: «Радіовиробництво (виробництво контенту, продукту, промоція)», «Вступ до спеціальності», «Інтернет-журналістика».

Апробація результатів роботи. Апробація роботи була здійснена на науково-практичній конференції викладачів, науковців, молодих учених, аспірантів та студентів НУ «Запорізька політехніка» «Тиждень науки-2023», виступ на тему «Воєнний сторітелінг в умовах повномасштабного російського вторгнення в Україну: досвід Суспільного» (НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя, 25 квітня 2023 р.). Ще одна апробація була здійснена на VI Всеукраїнській науково-практичній конференції «Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі», виступ на тему «Аудіальні свідчення

війни: роль подкастів у репрезентації військового досвіду» (НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя, 15 жовтня 2025 р.).

Публікації. За результатами наукових досліджень було надруковано тези: Носок О.О., Скуртул Г.С. Воєнний сторітелінг в умовах повномасштабного російського вторгнення в Україну: досвід Суспільного. *Тиждень науки-2023.. Факультет соціальних наук*. Тези доповідей науково-практичної конференції, Запоріжжя, 24–28 квітня 2023 р. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2023. С. 184–186.

Носок О.О., Скуртул Г.С. Аудіальні свідчення війни: роль подкастів у репрезентації військового досвіду. Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі», Запоріжжя, 15 жовтня квітня 2025 р. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2025. С. 295–298.

Структура роботи. Дослідження складається зі вступу, чотирьох розділів з підрозділами, висновків, списку використаних джерел, додатків.

У вступі окреслюються актуальність теми, мета, завдання, об'єкт і предмет наукового дослідження, його наукова новизна та практичне значення.

Перший розділ складається з двох підрозділів і присвячений теоретичним засадам сторітелінгу та подкастингу. У першому підрозділі уточнюється поняття сторітелінгу та основні характеристики формату в журналістському контексті. У другому підрозділі розглядається подкастинг як сучасний аудіоформат і окреслюється специфіка наративних подкастів.

Другий розділ зосереджений на аналізі розвитку українського подкастингу в умовах повномасштабної війни та містить два підрозділи. У першому підрозділі аналізуються основні тенденції трансформації подкастингового ринку після 2022 року. У другому підрозділі розглядається воєнний подкастинг як форма репрезентації індивідуального та колективного воєнного досвіду.

У третьому розділі розкриваються особливості воєнного сторітелінгу в українських подкастах; він поділений на три підрозділи. У першому з них

розглядаються формально-змістові та наративні характеристики воєнного аудіосторітелінгу на прикладах українських подкастів, зокрема «Пошрамований. Подкаст про місто нескорених», «Психологія злочину», «24.02: Реконструкція», «Моя історія війни», «Музиканти і війна» та інших. У другому підрозділі аналізується роль звукового образу у створенні аудіонаративів на матеріалі зазначених подкастів. У третьому підрозділі досліджуються технічні аспекти запису та монтажу подкастів.

Четвертий розділ присвячений окресленню перспектив розвитку воєнного сторітелінгу в українських подкастах.

У висновках узагальнюються результати дослідження та визначаються напрями подальших наукових розвідок.

Обсяг роботи – 106 сторінок. Список використаних джерел містить 68 найменувань, викладених на 8 сторінках.

РОЗДІЛ 1

СТОРИТЕЛІНГ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІАПРОСТОРИ

1.1. Особливості формату сторітелінг

Останніми роками поняття «сторітелінг» в українському контексті набуває дедалі більшої актуальності. Техніки сторітелінгу знаходять практичне застосування в різних сферах нашого життя, зокрема в мистецтві, освіті, маркетингу, зв'язках із громадськістю, а також посилюють свою присутність у сучасній журналістиці.

Автори розглядають потенціал сторітелінгу як нового ефективного формату подачі інформації та залучення аудиторії в умовах безперервних інформаційних потоків і високої конкуренції на медійному ринку. Паралельно зростає кількість навчальних програм, курсів і тренінгів, спрямованих на вивчення можливостей цього формату.

Термін «сторітелінг» походить від англійських слів *story* – «історія» та *telling* – «розповідь». У буквальному значенні він означає розповідання історій. Американська національна мережа сторітелінгу визначає це поняття як «інтерактивне мистецтво використання слів і дій для розкриття елементів та образів розповіді, стимулюючи при цьому уяву слухачів» [67]. О. Харитоненко слушно зауважує, що в українській журналістиці сторітелінг може мати декілька значень, зокрема, ним «позначають 1) власне жанр життєвої історії; 2) будь-який журналістський матеріал, у якому велика увага приділена структурі оповіді, або сама наративна стратегія, структура оповіді, здатність правильно і захоплююче розповісти про щось; 3) уміння правильно представити публікацію у виданні засобами архітектоніки» [47, 243].

За своїми характеристиками сторітелінг частково перетинається з журналістськими наративами, публіцистикою, документалістикою, науково-популярною та художньою літературою. Саме тому в науковому дискурсі існують розбіжності щодо його теоретичного визначення. Частина дослідників

розглядає сторітелінг як формат або метод у межах традиційних журналістських жанрів, тоді як інші виокремлюють його як новий, самостійний жанровий різновид або як окрему нарративну стратегію [68]. Водночас варто враховувати, що уявлення про жанрову систему в українській журналістиці відрізняються від підходів, усталених у західних медіа, що також впливає на інтерпретацію поняття сторітелінгу.

Розповідання історій завжди було невід'ємною складовою людського існування. Воно виступає однією з провідних і найдавніших форм соціальної комунікації. Упродовж століть люди зверталися до особистих історій як до засобу передання знань, цінностей і традицій, обміну досвідом, застереження від небезпек, а також як до інструменту осмислення складних явищ і пошуку можливих рішень.

Журналістка та дослідниця сторітелінгу Т. Куцай у книзі «Розкажи історію. Порадник зі сторітелінгу» зазначає, що «історії – одвічний супутник людства загалом, і кожної окремо взятої людини зокрема. Це свого роду ДНК людської цивілізації» [14, 5]. Дослідниця наголошує, що саме через оповідні форми людство здатне передавати інформацію про події, людей та досвід у будь-який історичний період, формувати моральні орієнтири й ціннісні настанови. Вона підкреслює, що сторітелінг залишається одним із найпотужніших інструментів комунікації, яким людство користувалося в минулому, активно застосовує сьогодні та продовжить послуговуватися у майбутньому.

З часом умови передачі та сприйняття розповідей зазнали суттєвих трансформацій, однак інтерес людини до історій залишається незмінним. С. Прегер у праці «Сторітелінг на радіо та подкастах: практичний посібник» пояснює стійку привабливість історій для аудиторії низкою чинників:

1) історії пояснюють світ та створюють порядок у хаосі. Вони формують логічно структуровану картину подій, допомагають розібратися у проблемах і контекстах, а через мораль, твердження чи переконання дають змогу зрозуміти не лише те, що сталося, а й те, яке це має значення. Таким чином, історії

ефективніше сприяють осмисленню дійсності, ніж короткі новинні повідомлення чи аналітичні звіти;

2) історії наближають світ до людини. Завдяки ним аудиторія може дізнаватися про події та досвіди інших, не виходячи за межі власного середовища. Розповіді створюють ефект занурення, який, з одного боку, дає можливість тимчасово відволіктися, а з іншого – «прожити» певний момент, що поглиблює розуміння соціальних процесів і взаємозв'язків.;

3) історії об'єднують. Процес розповідання та слухання історій сприяє формуванню відчуття належності до певної спільноти. Також розповіді здатні розвивати емпатію, допомагати краще розуміти інших і долати соціальні бар'єри;

4) історії дають надію. Вони демонструють можливість подолання труднощів, адже їхні герої приймають складні рішення, проходять кризи та досягають змін. Співпереживання формує у слухачів відчуття підтримки та віру в те, що вихід існує навіть у критичних ситуаціях, а поведінка персонажів може слугувати прикладом для наслідування;

5) історії приносять емоційне задоволення. Вони створюють відчуття контролю та ефект «еврики» від усвідомлення нових явищ. Також історії можуть бути найкращою розвагою [64, 3-5].

Сучасний медійний простір демонструє зростання ролі сторітелінгу: провідні світові медіа активно застосовують історії як структуроутворювальний елемент контенту, що спричиняє трансформацію традиційних журналістських жанрів і зміну усталених форм подачі матеріалу. Історієцентричні підходи нині поширені у друкованих медіа, радійних і телевізійних програмах, подкастах, а також у соціальних мережах. При цьому технологічні канали поширення таких матеріалів постійно вдосконалюються та адаптуються до потреб аудиторії.

Сторітелінг має низку суттєвих переваг, що зумовлюють його популярність у сучасних медіа. Він забезпечує ефективне та оперативне донесення інформації до широких аудиторій, сприяє формуванню поглядів і

глибшому розумінню складних суспільних явищ. Як зазначає Т. Куцай, сторітелінг є «найдієвішим інструментом переконання, і він же – найширокопанорамніший описувач нашої дійсності» [14, 7].

Однією з переваг сторітелінгу є також його здатність активізувати уяву реципієнта. Історія окреслює базові контури подій чи образів, залишаючи простір для інтерпретації, доповнення та внутрішнього «домислювання». Т. Куцай підкреслює, що історія «робить кожного з нас сценаристом, співучасником різноманітних процесів, бо наша уява не стоїть осторонь, а активно й захоплено працює» [14, 11]. Такий механізм сприяє формуванню глибшої залученості, посиленню ефекту присутності та, відповідно, зростанню впливовості оповіді.

Розповіді мають значний емоційний потенціал, адже здатні впливати на переживання, реакції та ставлення людини. При цьому емоції не розрізняють межі між вигаданою та документальною історією – вирішальним чинником стає якість і переконливість оповіді. Дослідивши характерні ознаки наративу в контексті сторітелінгу, українська журналістикознавиця І. Побідаш визначила низку вимог до ефективної історії. Вона має бути актуальною й своєчасною, доречною, правдивою та реалістичною, зрозумілою та простою для сприйняття, особистою, емоційною та щирою, новою й цікавою, динамічною у розвитку, лаконічною, місткою, сконцентрованою на одному об'єкті, темі чи проблемі, багатовимірною і грамотно структурованою. Крім того, важливо, щоб історія відповідала потребам і запитам цільової аудиторії [24, 146–147].

Уміння послідовно вибудовувати й переконливо розповідати історію є однією з важливих професійних компетентностей сучасного журналіста. На думку шеф-редакторки видання «Reporters» М. Паплаускайте, для того, щоб сторітелінг ефективно виконував свої завдання, важливо «пам'ятати про три складові хорошої історії: наявність головного героя (у чомусь незвичайного), конфлікту чи перешкод, які мусить подолати герой, а також — внутрішніх перетворень, які стаються з героєм у процесі подолання цих викликів» [23]. А.

Безверха у книзі «Теми. Люди. Історії. Антипосібник для журналістів» стверджує, що вдала оповідь має містити в собі такі ключові компоненти, як визначені часові рамки, логічну структуру, переломні моменти, чіткі деталі, опис героїв і стосунків між ними [2, 65]. І. Побідаш також наголошує на важливості емоцій та висновків [24, 149].

Здатність історії «жити» довше за момент її сприйняття визначає силу нарративу та його вплив. Т. Куцай зазначає, що життєздатність історій ґрунтується на трьох ключових чинниках: 1) простота й конкретність оповіді, 2) поєднання шаблонних та нестандартних елементів, 3) використання тригерів [14, 61].

Центральним елементом будь-якої історії є герой, який виступає інформаційним ядром і рушійною силою оповіді. Ним може бути як реальна чи вигадана особа, група осіб, її автор, так і організація, місто, предмет, ідея тощо. Головне, щоб герой мав чіткі цілі та мотивацію, був яскравим і багатограним, а аудиторія уявляла його, симпатизувала, співпереживала та ототожнювала з собою.

Т. Куцай називає такі важливі складові, які повинен мати герой гарної історії: 1) він має надихати й не залишати аудиторію байдужою; 2) його дії та прагнення повинні бути зрозумілими, щоб реципієнт міг уявити себе в описаних ситуаціях; 3) герой повинен створювати ефект присутності, а подолання ним перешкод підтримує напругу й утримує увагу читача. Дослідниця наголошує, що сила добре побудованої історії полягає в її здатності викликати впізнавання: у головних героях можуть одночасно відчувати себе мільйони людей, незалежно від їхнього географічного розташування чи часового проміжку [14, 29].

Структура є «скелетом» виразної оповіді, адже полегшує розуміння її змісту та допомагає утримувати увагу реципієнта. Зазвичай вона включає зав'язку, розвиток подій і розв'язку. Оповідь може бути організована в різній послідовності, однак не повинна порушувати логіку та стилістичну єдність викладу. Для цього важливо заздалегідь визначити послідовність розвитку

історії, причинно-наслідкові зв'язки та коло задіяних персонажів. Особливу роль відіграють переломні моменти, оскільки саме вони змінюють вектор розвитку подій.

Для цілісного сприйняття оповіді необхідна наявність напруги та динаміки: боротьби й перемог, падінь і злетів, протистоянь і примирень. Одним зі способів досягнення цього є введення антагоніста чи умови, що уособлює «вороже» середовище.

Конфлікти, що виникають у межах історії, можуть бути зовнішніми або внутрішніми; навколо них і вибудовується сюжет. Зовнішній конфлікт постає як суперечність між сторонами, тоді як внутрішній розгортається у свідомості персонажа та полягає в боротьбі з власними слабкостями, емоціями або переконаннями. Подолання перешкод спричиняє внутрішню трансформацію протагоніста, яка виявляється передусім у зміні його світоглядних установок.

Висновки та мораль підсилюють відчуття завершеності історії та дають відповіді на ключові запитання. Сторітелінг не лише репрезентує особистий досвід, а й транслює певну систему цінностей.

Успішний сторітелінг має впливати на людину на емоційному рівні, адже саме це здатне найсильніше привернути увагу. Емоційний компонент не лише зацікавлює, а й істотно підсилює процес запам'ятовування: реципієнт може забути окремі деталі оповіді, проте зберігає у пам'яті відчуття, які вона в нього викликала. Водночас важливо обережно працювати з негативними емоціями. Крім того, варто уникати прямого оцінювання та вербалізації емоцій у самій історії.

Деталі відіграють важливу роль у розкритті історії, створюють ефект присутності та дозволяють аудиторії чіткіше уявити описані події. Йдеться про конкретні елементи – зовнішність персонажів, їхню поведінку та дії, особливості ландшафту чи приміщення, запахи, кольори, звуки, відчуття тощо, які формують виразні візуальні та емоційні образи.

Як зазначає Т. Куцай, «деталі допомагають коротко розповісти про що завгодно: вік людини, її походження, місце проживання, рід діяльності,

майновий стан, соціальне становище, психологічний стан, настрої тощо» [14, 71]. Завдяки деталям реципієнти можуть навіть відчувати емоційний стан героїв, зрозуміти мотиви поведінки та контекст, у якому вони діють. У процесі створення історії важливо добирати ті елементи, що резонують із досвідом аудиторії. За словами дослідниці, «використання конкретних і близьких аудиторії деталей наближає їх до історії та її героїв, ніби вводить у простір, де все знайоме» [14, 29].

Останнім часом сторітелінг все частіше використовують в соціальній журналістиці, оскільки саме через особисті історії журналісти «можуть допомогти аудиторії глибше розібратися з причинами та наслідками соціальних проблем, влучно проілюструвати складні процеси, показати контекст і перешкоди, з якими стикаються люди, їхній щоденний досвід та переживання» [2, 64]. У соціальній журналістиці оповідь – це не лише викладення фактів, але й надання значення складним подіям і ситуаціям, а також створення почуття співпереживання та розуміння. У цьому контексті історії реальних людей мають значну перевагу над вигаданими. Усвідомлення журналістського контенту аудиторією змінюється, коли вона розуміє, що подія дійсно сталася або відбувається зараз [52]. Це додатково впливає на встановлення емоційного зв'язку при висвітленні журналістами конфліктно-чутливих тем.

У журналістиці сторітелінг є особливо дієвим інструментом, оскільки дає змогу подолати характерну проблему «сухих» новинних повідомлень, які часто не викликають емоційного відгуку. Короткі зведення, зосереджені переважно на фактах і цифрах, інформують, але рідко спонукають до співпереживання чи осмислення подій у ширшому контексті. Натомість історії, побудовані навколо конкретних людей, дозволяють читачеві побачити знайомі життєві ситуації, пережити подібні емоції та впізнати власний досвід у досвіді інших. Завдяки цьому аудиторія не лише отримує інформацію, а й формує емоційний зв'язок із подіями, що суттєво підсилює вплив журналістського матеріалу. Водночас історія має ще одну важливу властивість

– здатність «стискати» великий обсяг інформації до зрозумілої та доступної форми. Це особливо цінно в умовах, коли увага аудиторії розсіюється впродовж лічених секунд, а час на сприйняття інформації істотно обмежений.

Розвиток Інтернету та комунікаційного простору сьогодні відкриває широкі можливості для розповідання історій. Відтак сторітелінг може існувати в усіх типах медіа та форматах, кожен із яких має свої унікальні атрибутивні ознаки та способи залучення аудиторії. З цього погляду, на нашу думку, особливий інтерес становить сторітелінг в аудіоформаті.

На думку австралійської дослідниці М. Ліндгрєн, аудіосередовище ідеально підходить для розкриття пережитого особистого досвіду. На відміну від текстових, відео чи мультимедійних історій, які відтворюють емоції у візуальній формі, аудіосторітелінг досліджує наше життя за допомогою звуків та слів, які шепочуть у наші вуха [58, 23]. Звукова природа аудіо має здатність ефективно впливати на слухачів завдяки своїм виражальним особливостям, що робить його одним із найпотужніших засобів сприйняття інформації. Також він дозволяє нам чути історії безпосередньої від їхніх авторів, де голос, тон, тембр та інтонація мають додаткову силу.

У своїй книзі «Гучніше! Як створювати круті подкасти» Е. Ньюзум зазначає, що потреба розповісти історію у форматі аудіо залежить від матеріалів, які є у розпорядженні журналіста: «Усе залежить від того, чий коментар ви можете записати і як ці люди здатні емоційно, жваво розповідати свої історії, висловлюючи в них власні почуття й міркування, і справляти на слухача сильне враження» [22, 174]. У деяких випадках аудіоформат доречніший за інші, оскільки візуальний компонент може негативно впливати на увагу слухача чи спонукати його до прийняття поспішних висновків. Іншими словами, за відсутності візуальних елементів, центральне місце займають звукові ефекти та голоси, дозволяючи аудиторії повністю зосередитися на сюжеті та героях історії. Однак вибір формату значною мірою обумовлює ідейний підхід до самої історії та її структури.

Отже, в українському суспільстві популярність сторітелінгу стрімко зростає, у тому числі й у журналістиці. Дефініція «сторітелінг» означає розповідання історій, однак у вітчизняному журналістикознавстві цей термін розуміють по-різному: як жанр життєвої історії, як наративний матеріал або саму наративну стратегію, як композиційні уміння. Особливостями формату сторітелінг є: 1) здатність привертати увагу аудиторії, впливати на її почуття та емоції; 2) схожість з іншими жанрами літератури та журналістики; 3) наявність таких обов'язкових складових, як герой, конфлікт, внутрішні перетворення, визначені часові рамки та логічна структура, переломні моменти, деталі, опис героїв і їх взаємин, емоції та висновки. Сторітелінг забезпечує доступне пояснення складних тем і процесів, формує емоційний зв'язок між автором та аудиторією, що робить його дієвим інструментом соціальної журналістики. Хоча історії сьогодні можуть бути представлені в найрізноманітніших форматах, аудіосторітелінг має особливо значний потенціал.

1.2. Аудіоподкасти в системі медійної комунікації та репрезентації соціальних наративів

У зв'язку зі стрімким розвитком цифрових технологій та процесами глобалізації медіаландшафт зазнає постійної модернізації. Розширення можливостей інтернету зумовлює необхідність удосконалення наявних форматів комунікації або пошуку альтернативних її типів. У сучасних умовах важливим стає не лише зміст інформації, яку споживає аудиторія, а й канал її поширення. Такі тенденції спонукають традиційні медіа та незалежних авторів шукати нові способи охоплення аудиторії та інтегруватися в онлайн-середовище, що відкриває їм простір для інновацій та експериментів в аудіосегменті.

Однією з таких новітніх форм комунікації стали подкасти. Вони дають змогу вирізнятися на медійному ринку, пропонуючи більш динамічний і

захопливий спосіб подання історій. Подкасти задовольняють зростаючу потребу суспільства в персоніфікованому аудіоконтенті, стають майданчиком для обговорення важливих тем і водночас виконують функцію збереження індивідуального та колективного досвіду.

Поява подкастів і демократизація процесу створення контенту суттєво трансформували аудіоландшафт, породивши нову хвилю оповідачів – звичайних користувачів, які мають диктофон і прагнуть ділитися знаннями або поглядами. Те, що раніше було прерогативою професійних радіостанцій, нині доступне широкому загалу: для створення аудіопродукту достатньо мікрофона та базових навичок монтажу [35].

Термін «подкаст» утворився з поєднання слів iPod і broadcast. iPod – це назва портативного аудіоплеєра компанії Apple, а broadcast у перекладі з англійської означає «трансляцію», «передачу або мовлення на широкий загал». Подкастинг визначають як спосіб поширення цифрового контенту, об'єднаного певною темою чи ідеєю, який користувач може завантажити для подальшого індивідуального прослуховування. О. Дмитровський під подкастом розуміє: «... або окремий файл, або регулярно оновлювану серію таких файлів, що публікуються за однією адресою в Інтернеті. На відміну від просто аудіофайла у форматі mp3, користувач може сам підписатися на цікаві для нього подкасти та регулярно їх отримувати» [6, 97]. На думку В. Рокицької, подкаст «це розмовний аудіозапис, який складається з об'єднаних ідеєю епізодів» [34].

Подкасти створюють як професіонали, так і аматори. В українському контексті основним стимулом їхнього виробництва переважно є альтруїстична мотивація авторів. Записуючи подкасти, вони реалізують потреби в саморозвитку та самовираженні, а також працюють над формуванням особистого бренду [45]. Значна частина авторів відчуває нестачу певних форматів у традиційних медіа і прагне заповнити цю прогалину власними аудіопроектами. Зазвичай вони спершу ініціюють створення подкастів самостійно, а згодом звертаються за підтримкою до однодумців або грантових

інституцій. П. Мірошниченко й Д. Шишков зазначають: «В Україні створення подкастів відбувається на чистому ентузіазмі. Їх автори намагаються налаштувати монетизацію завдяки грантовим внескам або підключають платформи, де можна збирати донати від аудиторії» [51].

Популярність подкастів зростає щодня, що підтверджують багатомільйонні завантаження у світі. Такий сплеск пояснюється низкою чинників. По-перше, подкасти не потребують дорогого обладнання, тому створювати їх може практично кожен охочий. По-друге, розвиток смартфонів і пристроїв із голосовою підтримкою суттєво спростив доступ до аудіоконтенту. По-третє, подкасти є зручними, оскільки вони не обмежені фіксованим місцем та часом трансляції. Це дає користувачам можливість самостійно обирати аудіоконтент та спосіб його прослуховування. На думку В. Рокицької, культура подкастингу з'явилася з потреби аудиторії у контенті, який можна споживати на фоні. Подкасти є легкими для прослуховування, оскільки не потребують візуальної концентрації від слухачів. Водночас вони можуть виступати альтернативою музичному контенту, пропонуючи корисну й пізнавальну інформацію [35]. О. Круглій звертає увагу на специфіку українського контексту: «Подкасти є зручним і доступним форматом для цільової аудиторії медіа, адже їх можна слухати без доступу до інтернету чи світла, попередньо завантаживши випуски» [13].

Починаючи з 2021 року розвиток подкастингу в Україні стимулює аудіопремія «Слушно» від Megogo Audio, яка заохочує авторів працювати у цьому форматі. Додаткового імпульсу ринку надав найбільший у світі стримінговий сервіс Spotify, що з 1 серпня 2022 року відкрив для українських користувачів окремий розділ із подкастами.

Подкасти розміщуються на спеціальних подкаст-платформах (подкаст-терміналах) – сервісах, призначених для доступу, завантаження та відтворення подкастів. Вони створюють зручне середовище як для авторів, так і для слухачів. Такі платформи формують зручне середовище як для авторів, так і для слухачів. Вони забезпечують творців подкастів необхідними

інструментами, зокрема генерацією RSS-стрічок, доступом до статистики та аналітики, а також можливостями для взаємодії з аудиторією. Користувачам ці сервіси дають змогу керувати підписками, здійснювати пошук за категоріями, завантажувати епізоди, налаштовувати відтворення та створювати індивідуальні плейлисти.

Найпопулярнішими платформами для подкастів є Apple Podcasts [55], Spotify [65] і SoundCloud. Значна добірка українських подкастів також доступна в мобільних застосунках MEGOGO, NV Podcasts і Podcast Go. Окрім того, автори дедалі частіше використовують відеохостинг YouTube, завантажуючи туди аудіо- та відеOVERSІЇ своїх епізодів [20].

Подкасти містять інтерв'ю, бесіди, репортажі, розслідування, розповіді тощо й охоплюють усі сфери інформаційної діяльності. Залежно від змісту та цільової аудиторії, вони виконують ряд різних функцій. І. Страшко виокремлює такі, як інформаційна, пізнавальна, виховна, освітня, комунікативна, соціалізувальна та компенсаторна [44, 86-87]. Аудіоподкасти пояснюють та оцінюють актуальні суспільні процеси, формують ставлення до дійсності, повніше розкривають різні аспекти наявних проблем і відповідають на гострі соціальні, політичні та культурні питання. На думку І. Страшко, «особливого значення подкаст набуває у буденному пізнанні, знайомлячи слухачів з повсякденним життям людей, їх взаємовідносинами між собою, розкриваючи проблеми в індивідуальному та суспільному житті» [44, 86].

Тематичний діапазон подкастів потенційно необмежений завдяки гнучкості та адаптивності. Тематика подкастів має тенденції змінюватися відповідно до суспільних потреб та інтересів, подій в Україні та світі. Таким чином, подкасти мають змогу оперативно реагувати та відображати мінливу дійсність. М. Нестелев, аргументуючи зручність та доступність подкастів, зауважує, що «подкастер може швидко відреагувати на якусь подію, бо не потребує значної кількості ресурсів для запису» [21].

Створення подкастів відповідно до запитів аудиторії відкриває можливість досліджувати нішеві теми, яким традиційні медіа приділяють

недостатньо уваги. Як зазначає Д. Трапезнікова, «на відміну від радіо, подкасти чітко націлені на інтереси слухачів, розкривають теми глибше та змістовніше. Процес вибору подкасту доводить, що аудиторія вже зацікавлена в темі, а розвиток оповіді допомагає залучити й утримувати слухачів. Навколо деяких подкастів формуються спільноти фанатів, які діляться думками і враженнями та навіть роблять свій контент» [46].

Індивідуалізованість подкастів значною мірою зумовлена їхньою звуковою природою. С. МакГ'ю [60] наголошує, що аудіо створює унікальні умови для відчуття близькості, а подкаст може розглядатися як один із найбільш інтимних типів медіа. Цю тезу підтримує й О. Кирилова, підкреслюючи, що на відміну від радіо, яке орієнтоване на масову, часто пасивну аудиторію, слухачі подкастів є більш залученими й свідомо налаштованими прослухати обраний епізод до кінця [12, 79].

Таким чином, якщо радіо вибудовує переважно односторонній формат комунікації, то подкасти орієнтуються на персоніфіковані потреби конкретних груп слухачів. Інтимність процесу прослуховування, коли ведучий і слухач фактично залишаються «наодинці», формує ефект довірливого діалогу. Це дає автору змогу звучати невимушено, позиціонувати себе як співрозмовника чи навіть друга, який ділиться важливою та цікавою інформацією, а аудиторія отримує більше можливостей для взаємодії зі змістом аудіопродукту.

Психолог, гештальт-терапевт і подкастер Ілля Полудьонний також наголошує, що успіх багатьох подкастів ґрунтується на особливому емоційному зв'язку між ведучими та аудиторією. Саме ця взаємодія дає слухачам відчуття підтримки та причетності, допомагаючи не почуватися самотніми [10].

Керівниця напряму подкастів The Ukrainians Media Вікторія Лавриненко зауважує, що «люди починають слухати подкасти через прихильність до автора чи теми. Якщо вдасться зацікавити, аудиторія залишається й переростає у спільноту» [13]. Саме завдяки поєднанню найкращих рис радіомовлення з можливостями інтернет-технологій та адаптації до сучасних

моделей споживання інформації подкасти залишаються конкурентоспроможним сегментом масмедійної індустрії вже протягом багатьох років [19, 111].

Жанрова поліфонія подкастів характеризується варіативністю та гетерогенністю, а підходи до її класифікації різняться в залежності від критеріїв та методології, що застосовуються науковцями. Дослідниця О. Кирилова акцентує: «До сьогодні не існує чіткої жанрової структури подкастів. З одного боку, дослідники все глибше й глибше вивчають особливості контенту та постійно пропонують нові категорії, які вбирають у себе структурно-функціональну специфіку аудіоісторій. З іншого – технології не стоять на місці й також час від часу пропонують нові техніки створення контенту, його поширення та аудиторної взаємодії» [12, 79].

Т. Булах надає класифікацію українським подкастам за змістовними ознаками: за жанром: інформаційні, аналітичні, розважальні; за тематикою/сферою діяльності/галузевою спрямованістю: спортивні, мистецькі (літературні, музичні, театральні), політичні, професійні, релігійні, освітні, тревел-подкасти; за формою мовлення: монологічні, діалогічні, полілогічні; за формою спілкування: інтерв'ю, розповідь, бесіда, круглий стіл, гібридні; за форматом: розмовні, наративні, перепрофільовані; за рівнем професіоналізму авторів: професійні, аматорські [3, 208-209].

Журналістикознавиця А. Хівренко, узагальнюючи розмаїття подкастів, виокремлює дві основні категорії: розмовні та наративні. У перших люди спілкуються, обмінюються ідеями, обговорюють різні питання тощо. А в других – розповідають історії [48]. На думку С. Прегера, наративні подкасти або аудіоісторії особливо доречні у розкритті складного життєвого досвіду [64, 18]. Завдяки інструментам сторітелінгу в них можна порушувати глобальні проблеми. Водночас це вимагає від журналіста наявності розвинених дослідницьких й ораторських навичок.

В останні роки наративні подкасти привертають дедалі більше уваги. У 2021 році організатори аудіопремії «Слушно» навіть запровадили окрему

номінацію «Найкращий наративний подкаст», щоб відзначити авторів, які створюють складні та захопливі аудіорозповіді. Г. Скуртул зауважує, що поява нових аудіопроєктів на ринку «свідчить про стрімкий та ефективний розвиток подкастингу як аудіальної медіаторчості» [42, 51]. Науковиця констатує «кардинальні зміни в українському медіаландшафті, пов'язані з появою та формуванням нового повноцінного аудіопродукту – подкасту, який є наслідком медіаконвергенції, що характеризується поєднанням нових інформаційних/цифрових технологій з актуальним якісним контентом, мультиплатформністю, використанням складних засобів виражально-звукового оформлення і репрезентує нову трансформацію індивідуального/колективного людського досвіду в аудіоформат» [42, 51].

Попри популярність та появу нових наративних подкастів, в українському журналістикознавстві досі бракує наукових праць, присвячених вивченню цього формату. Дослідники й практикуючі подкастери по-різному інтерпретують поняття «наративний подкаст». Одні ставлять його в один ряд із «художніми» або «творчими» подкастами, документальними чи true crime аудіопроєктами. Інші трактують наративний подкаст як подкаст-сторітелінг. Така невизначеність зумовлена відсутністю загальноприйнятих дефініцій обох понять, існуванням різних підходів до їх осмислення, а також спільною метою – розповісти про щось або про когось. Додатковим чинником є динамічний розвиток формату, який постійно інтегрує нові елементи й трансформується відповідно до можливостей цифрового середовища, що ускладнює вироблення усталеного наукового визначення та чіткого розуміння сутності наративних подкастів.

На нашу думку, ототожнення наративних подкастів зі сторітелінгом є помилковим. Техніки сторітелінгу, безумовно, становлять невіддільну частину таких аудіопроєктів, однак не є єдиною визначальною їх ознакою. Інакше кажучи, застосування прийомів сторітелінгу є необхідною, але недостатньою умовою для того, щоб подкаст можна було вважати наративним. Окрім майстерності розповідання історій, важливими є й інші чинники, що

формують специфіку цього формату. Сторітелінг можна розглядати як відповідь на запитання «як розповісти історію», тоді як наратив стосується того, «яким чином вона впорядкована». Тобто наратив визначає зміст, структуру та спосіб організації оповіді, а сторітелінг – спосіб подачі та презентації цього наративу. Наратив може представляти події як у лінійній, тобто хронологічній, послідовності, так і в іншому порядку. Проте незалежно від цього сама історія залишається незмінною. Це дає змогу окреслити різницю між наративом і сторітелінгом: змінюючи порядок подій, людина змінює наратив – спосіб, у який вона розповідає історію, однак не змінює зміст самої історії [68].

У наративних подкастах може бути відсутнім герой, однак у центрі оповіді знаходиться конкретна тема, проблема, явище, ситуація, процес тощо, про які розповідають у кожному епізоді, розкриваючи ті чи інші деталі з різних сторін. Якщо це історія про людину, у наративному подкасті на її прикладі прагнуть розказати історію багатьох. Наративні подкасти можуть поєднувати в собі інші формати та жанри. Так, помічаємо в медіапросторі визначення «наративний документальний подкаст», «наративний просвітницький подкаст», «наративний true crime подкаст» та інші. Чітко охарактеризувати наративні подкасти складно ще й тому, що їх створення є складним творчим процесом, який немає єдиного напрацьованого алгоритму. Наративні подкасти надають авторам широкий простір для творчого самовираження; подкастери можуть застосовувати різні прийоми, підходи та інструменти, що позначається на формі та змісті аудіопродукту.

Наративний подкаст є складнішим, ніж інші формати подкастів; вони містять велику кількість польових записів, коментарів експертів і героїв. На думку Г. Скуртул, наративні подкасти мають складну структуру та саунддизайн. Дослідниця зауважує: «Активний розвиток подкастингу супроводжується збільшенням і трансформацією значної кількості радіопроєктів, які перетворюються на циклічні проєкти з великою кількістю епізодів, що мають складну внутрішню драматургію, композицію, продумане

музичне оформлення і підсилену наративну історію, що «тримає» весь сценарій подкасту» [42, 51].

Керівниця напряму подкастів The Ukrainians media Вікторія Лавриненко [8] зазначає, що співвідношення наративних подкастів The Ukrainians Audio до розмовних складає приблизно 40% до 60%. Також подкастерка наголошує, що чим більше елементів у подкасті, тим важче його робити. Так, виробництво одного епізоду наративного подкасту, створеного у партнерстві, може зайняти у творців від двох до трьох тижнів. Якщо подкаст створюють самостійно, то на запис і публікацію першого епізоду виділяють від двох до трьох місяців.

Автори IZONE Media [11] поділяють наративні подкасти на три категорії: «сезонні» історії, «епізодичні» історії та подкасти з множинним наративом. Перша категорія – цілісна історія, яка розділена на різні випуски, що робить подкаст схожим на серіал. Кожен випуск доповнює попередній. Для того, щоби слухач розібрався в темі, йому потрібно прослухати цілий сезон. Другу категорія подкастів складається з епізодів, які розповідають схожі, але не пов'язані між собою історії. Тобто слухач може почати слухати сезон з будь-якого епізоду. Автори статті також називають цю категорію «подкастами-антологією». Третя категорія нагадує серіал, але кожен з епізодів якого об'єднує одразу декілька історій зі схожою темою.

Узагальнивши праці дослідників та вивчивши думки практикуючих подкастерів, виокремлюємо та доповнюємо ознаки, яким, на нашу думку, відповідає наративний подкаст: випуски об'єднані провідною темою або ідеєю; наявний детально прописаний (дослівний) сценарій; структура епізодів має чітке тематичне членування; підготовка та вивчення теми є довгим та трудомістким процесом, що потребує залучення різноманітних джерел та методів збору інформації; для глибшого розкриття теми або історії автори звертаються по консультації до фахівців та інтегрують їхні коментарі у випуски; має складний творчий монтаж; велика кількість виражальних засобів; через складність виробництва до створення подкасту залучена творча команда (сценаристи, дизайнери, звукорежисери, ведучі, випускові редактори,

SMM-фахівці, продюсери тощо).

Виходячи з вищезазначених особливостей, можна стверджувати, що наративні подкасти – це ретельно продуманий формат. Одними з ключових елементів, які забезпечують цілісність, послідовність і драматургію наративних подкастів, є їхня структура та сценарій.

Структура аудіоподкасту може мати такі елементи: джингл (короткий звуковий фрагмент), візитка (вступ), згадка про спонсора, основна частина, підсумок-завершення. Сценарій допомагає подати інформацію у логічно впорядкованому вигляді та забезпечити цілісність подкасту. Він включає репліки героїв та ведучих, поворотні точки розповіді, обов'язкові питання. Сценарій також визначає план монтажу, куди входить порядок розташування фрагментів розповіді, ефектів та музики, видалення зайвих моментів тощо.

Окремої уваги заслуговують виражальні засоби. У радіомовленні їх прийнято поділяти на формотворчі та стилетворчі. В. Лизанчук розрізняє природні та технічні засоби. До перших належать слова, шуми (акустична характеристика подій) та музика, до другої – монтаж у багатьох його значеннях [15, 66]. На думку журналістикознавця, слова повинні доносити різноманітну інформацію та впливати на емоції. Для цього мовлення має бути декодованим, тобто зрозумілим, і не вимагати розшифрування чи звернення до допоміжної літератури [15, 67]. Вважаємо, варто також уникати складних для вимови та сприйняття на слух числівників, довгих списків чисел, перенасичення статистичними даними. Документальні звуки вважаються формотворчим засобом. Це можуть бути цитати героїв, аудіофрагменти з новин, музика та шуми, які відображають реальність. Подкастери використовують їх, щоб створити атмосферу, яка правдиво змальовує дійсність з усіма найдрібнішими деталями та, як наслідок, додає розповіді контексту та глибини. Музика є важливою частиною подкасту. І. Головенко зазначає, що «виражальні засоби музики сприяють посиленню сугестивної сили матеріалу. Мелодика визначає емоційний стан епізоду, передає соціальні, історичні особливості описуваної події. Ритм створює напругу, організовує

слухацьку увагу. Темп збігається з мовленням автора чи героїв, або навпаки, протистоїть йому» [4, 139]. Співзасновник медіа «Куншт» Кирило Бескоровайний [61] наголошує, що музика одним із інструментів розповіді. Вона проявляється у вигляді інтро (головна тема подкасту), stinger (коротка версія інтро, декілька секунд для склейки), cue (музика для кульмінації), інтершумів (шум середовища), outro (музика для завершення). Вміле використання словесного, шумового та музичного вираження створюють звукові образи, акустичні портрети, доповнюють асоціативний ряд. Монтаж склеює різні засоби виразності відповідно до композиційного задуму. Він допомагає збалансувати їх в емоційно-змістовному плані, щоб вони відповідали визначеній тематиці та жанру [15, 139].

Коли мова йде про подкасти, варто зазначити про вираження в них авторського «Я». На думку Н. Гульчук [52], коли автор розповідає історії, він привносить в них особисте бачення. Цю думку поділяє й І. Страшко: «У подкастах також закладені суб'єктивні смисли, які виражають особливості світобачення авторів, мотиви їх створення: у них, поряд з інваріантним знанням, відображена діалектика об'єктивного і суб'єктивного, оскільки подкастер, за допомогою мови, не просто передає інформацію, в якій містяться ті чи інші знання про певні фрагменти світу, він проявляє себе, виражає себе як «Я», не тільки забарвлює готові значення, але й наділяє їх власними смислами, піддає контент свідомому впливу (літературна обробка, темп, швидкість мови тощо)» [44, 84]. Крім того, саме автор розробляє концепцію та ідею подкасту, шукає героїв, бере в них інтерв'ю та керує всіма іншими процесами.

Отже, популярність подкастингу в українському суспільстві стрімко зростає, що зумовлено доступністю цифрових технологій та можливістю створювати аудіоконтент навіть за мінімального технічного забезпечення. Цей формат вирізняється політематичністю, орієнтацією на потреби аудиторії та гнучкістю форм, що не мають усталеної класифікації. У межах дослідницьких підходів подкасти часто поділяють на розмовні й наративні, причому останні

демонструють особливий потенціал для глибокого занурення в тему. Наративні подкасти привертають увагу слухачів завдяки складній структурно-композиційній організації та широкому спектру звукових виражальних засобів. Для них характерні об'єднання епізодів навколо провідної теми, детально розроблений сценарій, чітка внутрішня побудова випусків, креативний монтаж і тривала підготовка матеріалу. Сукупність цих чинників забезпечує високий рівень залучення аудиторії та визначає наративні подкасти як один із найефективніших різновидів сучасного аудіосторітелінгу.

РОЗДІЛ 2

ВПЛИВ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ НА ПОДКАСТИНГ В УКРАЇНІ

2.1. Трансформації українського ринку подкастів

Повномасштабна війна в Україні істотно змінила всі рівні інформаційної діяльності, зокрема суттєво вплинула на підходи та процеси створення подкастів. У перші дні російського вторгнення медійники зіткнулися з низкою викликів, що призвело до тимчасового призупинення більшості проєктів. Значна частина тем втратила актуальність, а самі автори були змушені зосередитися на невідкладних завданнях: цілодобових онлайн-трансляціях, забезпеченні власної безпеки та безпеки рідних, волонтерській діяльності; дехто вступив до лав Збройних сил України. Додатковими перешкодами стали небезпечні умови роботи та російський енергетичний терор. Однак пауза тривала недовго – медіаспільнота швидко адаптувалася до нових умов і продовжила забезпечувати інформаційні потреби суспільства. Деякі автори змінили тематику своїх подкастів, а інші – створили нові, уже з фокусом на воєнні реалії.

Співавторка подкасту «Наразі без назви» А. Євдокимова зазначає, що друга половина 2022 року стала періодом поступового відновлення ринку: суспільство перебувало у стані підвищеної напруги, а повернення до культурного життя відбувалося повільно. Вона зазначає: «Ми записували подкаст, бо не могли цього не робити. У нас була природна потреба рефлексувати, досліджувати, шукати, говорити» [9]. За її словами, ці розмови могли б залишитися приватними, однак команда вирішила ділитися ними з аудиторією, що викликало відчутний відгук слухачів.

Попри початкові обмеження, загальний вплив війни на розвиток українського подкастингу виявився стимулювальним. За даними медіасервісу Megogo Audio, «війна заохотила авторів подкастів створювати новий контент,

а аудиторію – витратити більше часу на слухання» [38]. Це фактично започаткувало новий етап розвитку галузі та спричинило справжній «бум» подкастів, які у різний спосіб ретранслюють події та проблеми воєнного часу.

Менеджерка Megogo Audio К. Котвіцька зазначає: «Український подкастинг отримав буст від початку повномасштабного вторгнення, бо з'явився ще більший запит на українськомовний і український контент, пошук однодумців і підтримку» [36]. Вона підкреслює, що це стимулювало зростання кількості авторів – серед них лідери думок, інфлюенсери та фахівці з різних сфер.

Продюсерка Megogo Audio Ю. Білоусенко також говорить про значну активізацію індустрії, що «свідчить про те, що як і аудиторія, так і самі автори відчували внутрішній запит на створення подкастів, щоб розповісти свою історію, поділитися досвідом або знаннями й заповнити ті прогалини, які існували в українському контенті або ж були у полоні російськомовного продукту» [38].

Однією з головних тенденцій на ринку подкастів є збільшення попиту на українські продукти. З початком повномасштабної війни особливо підвищилася зацікавленість аудиторії до історичних і культурних подкастів. Самі подкасти, як стверджують експерти, стали майже повністю україномовними. Вони почали стабільно посідати провідні позиції в рейтингах Apple Podcasts, а також інших стрімінгових сервісів і подкаст-платформ, витісняючи російський та російськомовний контент [38]. За словами Ю. Білоусенко, зміна суспільних пріоритетів призвела до поступового зникнення російськомовних робіт із професійного середовища: такі проекти більше не подаються на аудіопремії, зокрема на відзнаку «Слушно» [9].

Згідно з опитуванням Суспільного, станом на жовтень 2021 року подкасти слухали 8,3% українці. Протягом року було створено 303 нові програми. У 2022 році, попри повномасштабне вторгнення, блекаути та інші обмеження, український подкастинговий сегмент продемонстрував відчутне зростання: за цей період з'явилося 422 нові подкаст-шоу [50].

Суспільне мовлення робить помітний внесок у розвитку подкастингу в Україні. З 2021 року воно стало одним із найбільших виробників подкастів у країні, організувало творчий конкурс для подкастерів, а з 2022 року перейшло до активнішої співпраці з авторами для створення аудіопроектів на суспільно важливі теми.

За підсумками 2021–2022 років менеджер подкастів Суспільного Д. Афанасьєв повідомив, що подкасти мовника прослухали понад мільйон разів, причому 80% цих прослуховувань припали саме на 2022 рік. За цей період було представлено 24 нові проекти, а ще 10 – продовжено на нові сезони, що разом становить більш ніж 500 епізодів загальною тривалістю понад 150 годин [57].

У липні–серпні 2023 року Megogo Audio провело всеукраїнське дослідження, яке презентувало актуальні дані про стан індустрії та портрет вітчизняного подкастера. Одним із ключових висновків стало те, що для 28,1% респондентів саме повномасштабне вторгнення стало поштовхом до початку роботи над подкастами. Також з'ясовано, що у 2022 році 66,7% авторів опублікували від одного до чотирьох нових проектів, що свідчить про зростання активності творців аудіоконтенту в умовах війни [45].

Отримані дані засвідчують: 2022 рік став переломним і рекордним для українського ринку подкастів. Після тимчасового спаду інтересу аудиторії на початку вторгнення попит на аудіоконтент швидко зріс, перевищивши показники попередніх років. На думку продюсерки Megogo Audio Юлії Білоус, саме у період повномасштабної війни український подкастинг почав інтенсивно розвиватися – кількісно, якісно та жанрово [10].

Станом на жовтень 2023 року український ринок подкастингу налічував понад 2,5 тис. подкастів, хоча не всі з них оновлювалися регулярно [21]. Загальна динаміка свідчила про стабільне зростання аудіосегмента та розширення інтересу аудиторії.

Подкастинг продовжив динамічний розвиток і в наступні роки. Д. Афанасьєв зазначає, що у 2024 році сумарна кількість прослуховувань

подкастів медіа перевищила 2,7 мільйона, що більш ніж удвічі перевищує показники 2023 року (1,1 мільйона). За його словами, зростання охоплення спостерігається як серед нових проєктів, так і серед подкастів, які не оновлювалися протягом року, але продовжують приваблювати нових слухачів. У співпраці з радіостанціями Суспільного та партнерськими організаціями у 2024 році було запущено 19 нових подкастів і продовжено 16 уже наявних проєктів. Від 2021 року Суспільне залишається одним із найбільших виробників подкастів в Україні, загалом випустивши 75 проєктів, які систематично здобувають відзнаки премії «Слушно» [53].

Автор подкастів «Української правди» Ф. Попадюк наголошує, що від моменту запуску першого проєкту «Клятві питання» у 2019 році редакція спостерігає сталий розвиток індустрії: зростає кількість подкастів, поряд із розмовними активніше формуються наративні формати, а технічна якість аудіопродуктів систематично вдосконалюється. За його словами, 2024 рік став показовим етапом, адже редакція отримала повноцінну студію та команду, що забезпечує виробництво семи епізодів на тиждень [53].

Подкастер О. Новіков відзначає, що тематика його подкастів поступово еволюціонувала: від побутових і повсякденних сюжетів – до складніших концептуальних тем. Водночас автор інколи повертається до легших форматів, орієнтованих на ширшу аудиторію. За його словами, війна створила низку технічних труднощів, насамперед перебої з електропостачанням та інтернетом, що ускладнювало процес запису, проте не зупинило розвиток проєкту. Нині Новіков дедалі частіше працює з культурними й освітніми темами, інтегруючи в них елементи саморефлексії. Він зазначає, що аудиторія подкастів поступово зростає, хоча їй складно сприймати великі обсяги інформації за один епізод [9].

Продюсер Sebto Media А. Ткачук повідомив, що у 2024 році середні показники прослуховувань і кількості підписників подкастів компанії зросли вдвічі. Це зростання він пов'язує не лише зі системною роботою над контентом та сталою комунікацією в соціальних мережах, а й із відзнаками

премії «Слушно», реалізацією внутрішніх спецпроектів та співпрацею з клієнтами, для яких команда створювала подкасти «під ключ». За його словами, помітно зріс і попит на консультації щодо запуску подкастів серед малого бізнесу та компаній [53]. Важливою складовою діяльності Sebto Media є спільнота слухачів, які фінансово підтримують команду. Спеціально для цієї аудиторії у 2024 році було запущено два окремі подкасти.

За даними сайту Podcast Index, станом на листопад 2025 року у світі налічується понад 4,5 млн подкастів [62]. Водночас ресурс Listen Notes оцінює їхню загальну кількість приблизно у 3,5 млн [59]. Така розбіжність пояснюється різними методологічними підходами до підрахунку, зокрема тим, чи враховуються під час оцінювання неактивні подкасти. Активними зазвичай вважають ті проекти, які оновлювалися протягом останніх 90 днів.

Подкастинг і надалі демонструє динамічне зростання. Щодня у глобальному аудіопросторі з'являється від 600 до 2 800 нових випусків [39]. За результатами досліджень, у 2024 році світова аудиторія подкастів досягла 546,7 мільйона слухачів [63].

Видання Суспільне Культура зазначає, що через брак актуальних досліджень складно здійснити всебічний аналіз українського подкастингового ринку. Водночас збільшення кількості нових аудіопроектів, розширення форматного різноманіття та активніше залучення відомих авторів свідчать про подальший розвиток індустрії. На це вказують і дані щорічної аудіопремії «Слушно»: у 2025 році кількість поданих робіт зросла на 35%, досягнувши 183 проєктів, а участь слухачів становила 17 тисяч голосів – на дві тисячі більше, ніж попереднього року [9]. Запровадження оновленого формату премії, формування розширеного експертного журі та поява спеціальних відзнак від Bolt і Goethe-Institut Україна додатково підкреслюють зростання інтересу до подкастингу. Про підвищення уваги до цього сегмента також свідчить запуск у 2024 році окремого курсу з подкастингу в поп-школі Skvot.

Продюсерка Megogo Audio Ю. Білоусенко відзначає що у 2022–2025 роках кількість українських подкастів у каталозі Megogo Audio збільшилася майже вчетверо [9].

Схожі тенденції демонструють і інші платформи. Продюсер «NV Подкасти» М. Гривачевський повідомляє, що станом на січень 2025 року в аудіобібліотеці медіа налічувалося понад 400 українських подкастів. Він також підкреслює, що редакція планує подальший розвиток власної подкаст-платформи та запуск нових проєктів – як внутрішніх, так і створених у співпраці з позаштатними авторами [9].

Подкастери відзначають і поступову професіоналізацію українського ринку. Поряд із великими редакціями, які працюють відповідно до високих журналістських стандартів, зростає фаховість індивідуальних авторів. Нові подкастери дедалі частіше залучають до роботи експертів, які супроводжують проєкти та сприяють їхньому якісному розвитку [10].

Продюсер подкастів Sebto Media А. Ткачук акцентує на потребі розширення різноманіття українського подкастингового ринку. На його думку, індустрія має рухатися від односеансових розмовних форматів до більш комплексних наративних форм, які відкривають ширші можливості для розвитку творчих фахівців. Він наголошує, що якісний сценарій і професійна редактура стають невід’ємними складниками сучасного подкасту [10].

Українські подкастери дедалі більше уваги приділяють формуванню спільнот навколо своїх проєктів. Досвід Sebto Media демонструє, що активна аудиторія може бути важливим джерелом підтримки, зокрема фінансової. Для розвитку таких спільнот авторам необхідно пропонувати додаткові формати взаємодії – від спеціальних епізодів, доступних лише членам спільноти, до креативних форм на кшталт слухацьких клубів. Поширеною практикою також стало створення чатів у соціальних мережах, де подкастери спілкуються зі слухачами та враховують їхні побажання щодо майбутніх випусків.

Паралельно зі зростанням ролі спільнот збільшується і кількість грантових можливостей для створення аудіоконтенту. У 2025 році підтримку

подкастерів надавали Український культурний фонд, House of Europe та «Українська правда». Крім того, подкасти стають помітнішими для рекламодавців, що також стимулює розвиток ринку. Продюсер О. Кушнір відзначає, що поширеною стала модель фінансування подкастів фондами чи державними інституціями з метою привернення уваги до суспільно важливих тем [36].

Ю. Білоус зазначає, що твердження про відсутність фінансування в подкастингу вже втратило актуальність. За її спостереженнями, зростає кількість партнерств між брендами та подкастерами, а проведення самої премії стало можливим завдяки залученню партнерських ресурсів.

Позитивний досвід монетизації підтверджує і журналіст І. Кабачинський, ведучий подкастів «Без оголошення війни» та «Закрив раунд» [10]. Він наголошує, що заробляти на подкастах в Україні реально, однак ключовим чинником успіху є регулярність випусків, якої багатьом авторам не вистачає. На його думку, головним стримувальним фактором розвитку ринку залишається його масштаб: на відміну від англомовного чи іспаномовного сегментів, українські подкасти мають значно менший потенціал охоплення.

Менеджерка MEGOGO Audio К. Котвіцька звертає увагу на те, що, попри позитивні тенденції, ринок подкастів стикається з низкою викликів. Аудиторія зростає повільніше, ніж очікують стейкхолдери, а подкасти досі мають недостатнє медійне висвітлення. Крім того, можливості фінансування залишаються обмеженими: рекламний сегмент у подкастах невеликий, а грантових програм чи пітчінгів для авторів наразі небагато.

Продюсер подкастів О. Кушнір вважає, що український ринок поступово рухається у напрямі моделей, характерних для західних країн, де подкасти є невід'ємною складовою медійного простору, а їхні творці можуть професійно займатися аудіовиробництвом на постійній основі [10].

Хоча наразі порівнювати конкурентоспроможність українського подкастингу з іноземними ринками ще передчасно, простежується стійка тенденція до його поступового розвитку. Попри наявні виклики, українські

подкастери активно експериментують із форматами, шукають ефективні моделі монетизації, розширюють аудиторії та підвищують якість контенту.

Важливі зміни відбулися й у екосистемі платформ для прослуховування подкастів. Подією 2024 року стало закриття сервісу Google Podcasts і запуск окремого розділу подкастів на відеохостингу YouTube. Паралельно термін «подкаст» дедалі частіше вживають щодо розмовних відеоформатів на YouTube, який нині є найпопулярнішим майданчиком для споживання медіаконтенту в Україні.

Керівник відділу подкастів «Української правди» та ведучий подкасту «Кляті питання» Ф. Попадюк звертає увагу на те, що відеоформат приваблює значно ширшу аудиторію, ніж аудіо. Водночас середня глибина прослуховування аудіоподкастів удвічі перевищує показники перегляду відеоконтенту [10]. Це узгоджується з даними дослідження DesignRush [56].

К. Котвіцька пояснює, що перехід авторів до відеоформату зумовлений прагненням розширити охоплення та залучити нові можливості монетизації – через рекламу, спонсорство або партнерські програми YouTube. Вона наголошує, що інструменти прямої монетизації на аудіоплатформах в Україні наразі відсутні [36].

Попри зростання популярності відеоподкастів, користувачі нерідко споживають їх саме як аудіо – залишають відтворення у фоновому режимі під час повсякденних справ, лише зрідка повертаючись до зображення. Чимало ведучих прямо зазначають, що їхні випуски можна слухати без необхідності переглядати відеоряд, а аудіоверсії зазвичай дублюються на подкаст-платформах. Водночас аудіоформат зберігає низку важливих переваг: він доступніший у виробництві, потребує значно менше ресурсів і технічних витрат порівняно з відеопродукцією.

Отже, повномасштабне вторгнення стало каталізатором активного розвитку українського подкастингу: після короткої паузи індустрія швидко відновилася, зросла потреба в україномовному контенті, з'явилися нові теми й формати, а кількість подкастів і обсяги прослуховувань суттєво збільшилися.

Поступово підвищувалися професійні стандарти, активізувалися великі медіа, а автори дедалі частіше експериментували з жанрами та залучали експертів. Паралельно розширювалася інфраструктура ринку: формувалися слухацькі спільноти, зростала кількість грантових і партнерських можливостей, а поширення YouTube стимулювало розвиток відеоподкастів. Попри наявні виклики, український подкастинг у 2022–2025 роках демонструє стійке зростання, високу адаптивність і поступове наближення до моделей, характерних для розвинених західних ринків.

2.2. Специфіка воєнного сторітелінгу в аудіопроєктах

У 2022 році активізувалася окрема категорія подкастів, зосереджених на людських історіях про війну (ДОДАТОК А). Воєнний аудіосторітелінг цього періоду виконує передусім інформаційну функцію: він висвітлює вбивства, катування, сексуальне насильство, примусову депортацію та інші злочини росії проти людяності, а також повсякденність життя в окупації, процеси евакуації, адаптацію вимушених переселенців і біженців, їхні психологічні труднощі тощо. Зазначені теми відображають глибоко особистий і травматичний досвід, тому є емоційно складними. Водночас вони формують для світу цілісне уявлення про перебіг воєнних подій у різних регіонах України та набувають значущості в ширшому історичному контексті. Такі розповіді залишатимуться важливими для наступних поколінь і матимуть тривалий вплив. Журналіст у цьому випадку не лише створює чуттєву аудіоісторію, а й фактично документує воєнні злочини, сприяючи збереженню доказової бази та наголошуючи на необхідності справедливого покарання винних.

Попри воєнну тематику, сама війна не є центральним елементом оповіді. Наратив вибудовується навколо людини, її внутрішніх переживань та індивідуального досвіду. Розповідання й слухання таких історій допомагає подолати шоковий стан, осмислити пережите та відчутти належність до

спільноти. Для самих героїв участь у подкастах часто стає способом проговорити травматичний досвід, надати йому структурності та інтегрувати його у загальносуспільний процес осмислення війни.

Важливою специфікою воєнних аудіоподкастів є їхня здатність делікатно поширювати документальні свідчення, особливо ті, що містять описи травматичного досвіду, водночас мінімізуючи ризик ретравматизації аудиторії. Відсутність візуального компоненту суттєво знижує ймовірність емоційного перевантаження: слухач отримує необхідну інформацію про злочини, насильство, обстріли чи загибель людей, але не зіштовхується з шокowymi фото- або відеоматеріалами, які могли б спричинити надмірний стрес.

Аудіоформат створює сприятливі та психологічно безпечні умови для людей, які діляться власними переживаннями. Можливість розповісти історію без необхідності демонструвати обличчя або перебувати перед камерою, суттєво знижує бар'єр для вербалізації складного та травматичного досвіду. Часткова анонімність, яку забезпечує аудіо, формує у респондентів відчуття більшого контролю над процесом та зберігає захисну дистанцію між оповідачем і слухачами. За таких умов люди зазвичай відчують психологічний комфорт, що сприяє більшій відкритості й точнішому відтворенню емоційних станів. Це, своєю чергою, підвищує щирість оповіді, які є критично важливими для воєнного сторітелінгу.

Воєнні подкасти, як і самі воєнні наративи, зазнали виразної трансформації впродовж повномасштабного вторгнення. На ранньому етапі – у 2022 році та першій половині 2023 року – спостерігалася тенденція до фіксації подій «по гарячих слідах». У цей період домінували історії, у яких респонденти описували перші дні вторгнення, початок окупації українських міст, ранні воєнні злочини російських військ, досвід евакуації, пережиті катування або полон. Такі наративи відтворювали первинний шок, емоційне напруження та стан афекту, у якому опинилися українці.

До цієї хвилі належать численні подкаст-проекти, що акумулювали свідчення очевидців і постраждалих: «Моя історія війни» (Суспільне мовлення) [26], «Подкаст на відстані» (Radio SKOVORODA), «Свої розмови» (Свої.City), «Щоденник війни» (незалежний подкаст, Дар'я Коломієць), «Не зламані війною» (Українське радіо), «Бруд і кров» (На межі) та інші. Окрему групу становлять проекти, повністю присвячені досвіду вимушених переселенців і біженців, зокрема «До Дому» (Babel), «Рятуючи життя» (Українське радіо), «Людина в окупації» (Радіо Треба).

Такі подкасти виконували важливу документальну та суспільну функцію: вони збирали свідчення про воєнні злочини, фіксували індивідуальний досвід очевидців і сприяли формуванню колективного розуміння подій вторгнення.

У цей період виокремилася також група подкастів, орієнтованих на реконструкцію подій перших місяців 2022 року. Їхньою метою було відтворення та фіксація перебігу воєнних подій для глибшого розуміння суспільних процесів і збереження історичної пам'яті. До таких проектів належить, зокрема, «24.02: Реконструкція» [25], у якому редакція «Української правди» послідовно відтворює події дня початку повномасштабного вторгнення росії в Україну. Іншим прикладом є подкаст «Пошрамований. Подкаст про місто нескорених» [29] – хроніка-рефлексія, присвячена ключовим подіям у Харкові та історіям «шрамів», що змінили місто й його мешканців. До цього ж напряму належить і подкаст «Опір» (Megogo Audio) [28], зосереджений на обороні Ірпеня. Ці проекти поєднували елементи журналістського дослідження, документування та аналітичного осмислення, формуючи структуровані наративи про ключові епізоди вторгнення та їхній вплив на окремі громади й державу загалом.

Після періоду гострого емоційного напруження, характерного для перших місяців повномасштабної війни, простежується поступовий перехід до нових форм осмислення воєнної дійсності. Автори подкастів відходять від фіксації «гарячих» переживань і дедалі більше зосереджуються на їхній

рефлексії, аналітичній інтерпретації та структурованому переосмисленні. У цей час формуються кілька тематичних напрямів, що демонструють різноманіття способів розповідати про війну в аудіоформаті.

Одним із таких напрямів стали подкасти, зосереджені на історіях волонтерів, громадських діячів та учасників гуманітарного спротиву. До них належать проєкти «Вільні» (незалежний подкаст, Людмила Тягнирядно), «Люди» (незалежний подкаст, Алла Кошляк) та «Один одному» (Центр спільних дій). Окрему підгрупу становлять подкасти, присвячені журналістам, які працюють у фронтових і прифронтових умовах. Зокрема, подкаст «Тут і тепер» (The Ukrainians) документує професійний досвід медійників у період війни, фіксуючи специфіку їхньої роботи та виклики, з якими вони стикаються.

Поступово автори подкастів починають вибудовувати концептуальні рамки навколо окремих життєвих історій, знаходячи об'єднанчі елементи, через які можна показати спільність досвіду різних людей. Одним із найпоказовіших прикладів є подкаст «Як ми їмо» [31], де через тему їжі відтворюється повсякденність українців під час окупації чи на фронті: що вони їли, як змінювалися їхні харчові практики, як дбали про тварин і яким чином трансформувалося ставлення до їжі в умовах війни.

Інший концептуальний підхід втілено у подкасті «Музика і війна» [27], який через історії українських музикантів демонструє різні способи переживання війни, особисті вибори, прояви самовідданості та роль творчості у зміцненні суспільної стійкості. У цьому проєкті музика постає не лише мистецьким явищем, а й важливим інструментом консолідації й підтримки в умовах війни.

Частина авторів звертається до історичного контексту, намагаючись пояснити сучасні події через зіставлення з минулими війнами або аналізуючи історичні передумови російської агресії. Наприклад, у подкасті «Як ми вижили» через історичні аналогії порівнюють досвіди Другої світової війни та сучасної війни росії проти України. У подкасті «Без оголошення війни» події

минулого використовуються як аналітична рамка для глибшого розуміння теперішніх процесів та можливих майбутніх сценаріїв.

Окрему групу становлять подкасти, зосереджені навколо конкретних подій, що стали точками згуртування людей і породили численні індивідуальні історії. Так, подкаст «Човен» присвячений евакуації мешканців Херсонщини після підриву Каховської ГЕС у червні 2023 року. Його автори розповідають про діяльність волонтерів і зоозахисників, про родини, чиї домівки опинилися під водою, а також про журналістів і фотографів, які, ризикуючи життям, документували масштаби трагедії.

У цьому ж тематичному полі розвиваються подкаст-проекти, присвячені висвітленню воєнних злочинів російської армії. Подкаст «Розстріл на Лева Качинського» фокусується на злочинах, скоєних у Бучі, відтворюючи свідчення постраждалих. Другий сезон подкасту «Психологія злочину» [30] також зосереджений на воєнних злочинах росіян, подаючи свідчення очевидців та аналізуючи механізми насильства окупантів.

За час повномасштабного вторгнення в Україні з'явилася значна кількість подкастів, присвячених досвіду військовослужбовців (ДОДАТОК А). Їхня тематика охоплює шлях до армії та мотиваційні чинники вступу до лав Збройних сил, реалії служби, виклики фронтового побуту, взаємодію між бійцями й командуванням, стосунки з цивільними, психологічний тиск, поранення та втрати. Окремо порушуються питання полону, адаптації після демобілізації, відновлення фізичного й психічного здоров'я, а також труднощі повернення до мирного життя. Завдяки цьому подкасти всебічно репрезентують як бойовий, так і соціальний виміри війни, створюючи багатопланову картину військового досвіду.

Ведучими таких подкаст-проектів часто стають самі військові або ветерани, які безпосередньо брали участь у бойових діях та переживали пов'язані з ними виклики. Це надає їхнім розмовам особливої автентичності та глибини. Наприклад, подкаст «Воїни» від Veteran Hub, який веде Гліб Стрижко – ветеран, морський піхотинець та оборонець Маріуполя, що зазнав

тяжкого поранення і пережив російський полон. Спільний проєкт «У справах військових» Суспільного мовлення та громадської організації «Принцип» з Масі Найємом – українським адвокатом афганського походження, військовослужбовцем і правозахисником. У 2022 році він отримав тяжке поранення, втратив око, переніс кілька операцій і згодом повернувся на службу. Головним героєм подкасту «Прийом» (The Village Україна) є психотерапевт і правозахисник Артем Осипян, який після початку повномасштабної війни став добровольцем і працює з військовими. У проєкті «Подкаст на ротації» (Радіо Сковорода) співведучою є Маргарита Рівначенко – українська журналістка, медіаменеджерка, парамедикиня та військовослужбовиця, молодша сержантка Збройних сил України. «Військовий подкаст» (Армія TV) ведуть підполковники Сергій Місюра та Петро Черников. Подкаст «Свій простір» (Український ветеранський фонд) створюють за участю амбасадора фонду, Героя України, майора Національної гвардії Віталія Литвина. Ведучим «++ подкасту» (hromadske) є військовослужбовець і журналіст Сергій Гнезділов. Також варто згадати мотиваційно-інформаційний подкаст про рекрутинг «Людина в пікселі» – спільний проєкт Radio SKOVORODA, Головного управління розвідки Міністерства оборони України та Work.ua. Його веде Віталій Кирилів – чинний військовослужбовець ЗСУ з Підрозділу розвитку та інновацій озброєння Національної академії сухопутних військ.

У подкастах, що висвітлюють воєнний досвід, особливе значення має репрезентація участі жінок у збройному спротиві. В українському медіапросторі такі подкасти стали не лише платформою для збереження особистих історій, а й інструментом, що робить видимим жіночий досвід війни – довгий час маргіналізований у суспільстві та медіа. Це дозволяє долати гендерні стереотипи й формувати новий образ військовослужбовиці як рівноправної учасниці бойових дій.

Деякі подкасти повністю присвячені жіночим історіям. Наприклад, «На рівні» (рух Veteranka) акцентує на військовослужбовицях бойових підрозділів,

демонструючи їхню професійність, стійкість та рівність у взаємодії з чоловіками на фронті. Такий підхід дозволяє не лише фіксувати індивідуальні досвіди героїнь, а й окреслювати ширший дискурс про інтеграцію жінок у військові структури та їхню роль у забезпеченні обороноздатності країни. В інших проєктах жіночий досвід поєднується з ширшою тематикою. У подкастах «Подкаст на ротації» (Radio SKOVORODA), «Воїни» (Veteran Hub), «Свій простір» (Український ветеранський фонд), «Воїн Волі» (24 канал), «Стилет чи стилос» (спільний проєкт Центру досліджень визвольного руху та Ukraïner), «++ подкаст» (hromadske) та «У справах військових» (Суспільне та «Принцип») він інтегрується в загальний контекст розмов про службу, ветеранство та соціальні трансформації. Тут героїні – штурмовиці, саперки, аеророзвідниці, медикіні, інструкторки та командирки підрозділів – діляться досвідом фронтового побуту, виконання бойових завдань, поєднання материнства зі службою, переживання наслідків поранень і полону, а також адаптації до мирного життя. Значна увага приділяється психологічній підтримці, пошуку нової ідентичності та готовності суспільства до повернення ветеранок. Отже, розповіді жінок в подкастах не лише відкривають особисті історії, а й формують дискурс рівності та видимості, утверджуючи жіночу участь у війні як невід’ємну складову сучасного військового досвіду.

Подкасти, що презентують розповіді військовослужбовців і ветеранів, створюють цілісний наративний простір, де особистий досвід інтегрується в колективну пам’ять. Вони документують унікальні історії, які часто залишаються поза межами офіційних хронік або новинних зведень, і надають голос тим, хто безпосередньо переживає події війни. Завдяки цьому формується багатовимірне уявлення про військову реальність – не лише як про сукупність фактів і дат, а як про живий людський досвід.

Такі подкасти виконують кілька важливих функцій. Для учасників війни вони стають можливістю озвучити власні переживання, осмислити їх і включити в суспільний діалог. Для слухачів це – доступ до автентичних свідчень, які допомагають зрозуміти не лише перебіг бойових дій, а й

соціально-психологічні аспекти життя на фронті та після повернення до цивільного життя. Кожна особиста історія стає елементом великої картини війни, сприяючи формуванню емпатії та суспільної солідарності.

Особливістю цих подкастів є специфіка комунікації з героями. Багато військовослужбовців перебувають безпосередньо на фронті, тому їхні свідчення часто записуються у форматі телефонних розмов. Це дозволяє залучати до наративу тих, хто не може брати участь у студійних записах, і водночас створює ефект присутності: автентичність голосу, інтонацій та емоцій відчувається навіть попри технічні обмеження звуку. Так, подкасти стають унікальним інструментом передачі досвіду війни «з перших уст». Можливість дистанційного запису забезпечує постійний зв'язок між фронтом і цивільним суспільством, формуючи простір для осмислення та репрезентації військової реальності.

Ще однією характерною тенденцією воєнного періоду стала спроба українських авторів подкастів-сторітелінгів вийти на західний ринок, щоб донести до міжнародної аудиторії правдиву інформацію про події в Україні та пояснити природу російської агресії. Одним із найпомітніших прикладів є подкаст UA: The Day That We Survived (Urban Space Radio). Уже з третього дня повномасштабного вторгнення українські журналісти об'єдналися для створення англomовного продукту, що передає новини через особисті історії людей із різних міст країни. Автори звернулися до громадян із проханням записати власні свідчення, у результаті отримавши кілька десятків аудіорозповідей, які й лягли в основу подкасту.

До англomовних експериментів зверталася й редакція «Української правди». За словами автора подкастів Федора Попадюка, команда переклала англійською минулорічний проєкт «24.02: Реконструкція», а також створила окремий подкаст про деколонізацію під назвою Matryoshka of Lies. Проте станом на 2025 рік, за його спостереженнями, інтерес західної аудиторії до подкастів про Україну помітно знизився порівняно з періодом перших років повномасштабної війни.

Отже, повномасштабна війна змінила підхід до створення, вибору тем та формату аудіопродуктів. Воєнні дії на території України потребували негайної реакції з боку ЗМІ, тому сторітелінг у подкастах став одним із найефективніших інструментів для оперативного й водночас глибокого висвітлення подій. Цей формат дає слухачам уявлення про жахливі воєнні реалії та допомагає осмислити дійсність. Журналісти, розповідаючи про особистий досвід звичайних громадян, виконують одночасно кілька важливих функцій: інформують населення, документують злочини російської армії та сприяють психологічній підтримці. У підсумку подкасти формують своєрідне «полотно війни», у якому поєднуються індивідуальні голоси, унікальні досвіди та колективні переживання українців. Важливою характеристикою є динамічний розвиток воєнного подкастингу, що демонструє поступове ускладнення тематичних рамок і наративних підходів: від емоційної фіксації пережитого – до глибокого рефлексивного, історичного та концептуального осмислення війни. Таким чином, аудіальні історії воєнного часу мають значення не лише для сучасного розуміння воєнної реальності, а й для майбутніх поколінь – як джерело історичної пам'яті, матеріал для подальших досліджень і спосіб збереження людського виміру воєнних подій.

РОЗДІЛ 3

АУДІОІСТОРІЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

3.1. Формально-змістовні особливості

Формально-змістові особливості аудіоісторій російсько-української війни проявляються у способах організації наративу та характері досвіду, який репрезентують подкасти. Военний подкаст-сторітелінг поєднує різні жанри, типи нарації й композиційні рішення, зосереджуючись на осмисленні особистих і колективних переживань, пов'язаних із повномасштабним вторгненням. Взаємозв'язок між формою подачі матеріалу та його смисловим наповненням визначає специфіку таких аудіопроектів.

Однією з форм репрезентації воєнного досвіду в подкастах є аудіощоденник – монологічна оповідь, у межах якої автор або авторка виступає безпосереднім учасником подій і водночас їхнім оповідачем. У таких аудіопроектах ключовим змістовим елементом стає рефлексія власного досвіду. Це зумовлює виразно суб'єктивний характер розповіді, наближає подкасти цього типу до щоденникових практик і надає їм особливої інтимності у відтворенні воєнної реальності.

Показовим прикладом є подкаст «Putin, take your pills», у якому авторка Діана Ковальова послідовно осмислює війну крізь призму особистого досвіду, фіксуючи трансформацію приватного життя. У випусках подкасту вона розповідає про несподіване рішення одружитися на тлі наростаючої загрози війни, яка згодом переросла у повномасштабне вторгнення. Особливо трагічним постає зіставлення запланованого весілля на 24 лютого 2022 року з початком бойових дій: замість урочистої церемонії шлюб було укладено пізніше, поспіхом і без традиційних атрибутів, коли наречений перебував у військовій формі, а сама подія була затьмарена атмосферою страху й тривоги. У другому епізоді авторка ділиться досвідом виснажливої 24-годинної поїздки на схід України з метою вперше за три місяці побачитися з чоловіком-

військовим, детально описуючи як емоційні, так і логістичні труднощі цієї дороги. Центральною темою подкасту постає прагнення зберегти відчуття максимальної нормальності за одночасного усвідомлення її неминучої руйнації під впливом війни.

Аналогічний формат розповіді має і проєкт «Щоденник-подкаст Чеки», створений парамедикинею Іриною Цибух, яка загинула у травні 2024 року під час ротації на Харківському напрямку. У своєму подкасті, створеному спільно з медіа «Свідомі», авторка встигла зафіксувати особисті переживання, фрагменти повсякденного життя на фронті, досвід евакуації поранених, моменти напруження та короткі паузи радості, а також філософські роздуми про цінність життя в умовах війни. Осмислюючи власний задум і формат аудіощоденника, Ірина Цибух наголошувала на його суб'єктивному та водночас комунікативному вимірі: «Цей подкаст дозволив розділити потаємне, інтимне і важливе про війну і з війни. Він зблизив нас зі слухачами, ми плакали, сміялись і сумували разом. Цей подкаст є, щоб зробити війну більш зрозумілою, через досвід дівчини-парамедика. Кожен щоденник – це суб'єктивне переживання війни, людських стосунків під час бойових дій та поранень, які отримують бійці на передовій» [32]. Особливістю цього проєкту є використання автентичних аудіозаписів, зроблених безпосередньо під час бойових виїздів і евакуацій, що підсилює документальний характер оповіді.

До жанру особистого аудіощоденника належить і подкаст «Згідно/відповідно» – рефлексивна оповідь мобілізованої колишньої радіоведучої Алли Кошляк про службу в лавах Збройних сил України. Авторка фіксує власний досвід адаптації до військового життя, взаємини з побратимами, поєднання професійної ідентичності з новою роллю військовослужбовиці, а також виклики воєнної дійсності. Окреслюючи задум подкасту та його формат, Алла Кошляк наголошує на свідомо обраному суб'єктивному характері розповіді: «З цього року моє життя кардинально змінилося. І, власне про те, як мені живеться в лавах Збройних Сил України, я і планую розповідати в цьому подкасті. Хочу наголосити, що це особистий

щоденник, і в цьому випадку я не представляю офіційно Збройні сили України або бригаду, в якій проходжу військову службу. Я висловлююся виключно від себе. Це така дуже суб'єктивна штука про мої відчуття і про мої будні в армії». У подкасті ця суб'єктивність реалізується через фіксацію дрібних, на перший погляд буденних, але показових змін, які відбуваються з людиною в процесі служби. Авторка звертає увагу на трансформацію власних звичок, ритму життя та емоційного стану: «Маю зауважити, що після трьох тижнів служби в Збройних силах України я частіше використовую нецензурні слова, п'ю більше кави і не змогла кинути курити. Ну, побачимо, як буде далі. Для цього, власне, і створюється подкаст, щоби можна було простежити, як зокрема людина змінюється, змінюючи отак своє життя. Сподіваюся, що цей аудіощоденник в такому руслі, в такому ракурсі може бути комусь цікавим».

Характерною рисою цих подкастів є те, що вони створені незалежними авторами, які ініціюють розповідь із внутрішньої потреби зафіксувати й осмислити власний досвід. Відсутність дистанції між оповідачем і подією формує ефект безпосередньої присутності та сприяє встановленню довірливого зв'язку між автором і слухачем. Водночас важливою складовою таких аудіощоденників є активна комунікація з аудиторією: автори часто звертаються безпосередньо до слухачів, запрошуючи їх до діалогу, заохочуючи ділитися власними історіями або ставити запитання. Так, у подкасті «Згідно/відповідно» авторка відкрито окреслює цю взаємодію як умову розвитку проєкту: «Одразу хочу закликати всіх, хто буде слухати цей подкаст: для того, щоби в нього з'явилися наступні випуски, будь ласка, пишіть мені свої запитання. Мені справді дуже цікаво, що ж саме ви хочете дізнатися про службу в Збройних силах України».

Водночас формат аудіощоденника може реалізовуватися й у збірному вигляді, коли особисті військові історії розповідають різні герої. Саме таку модель репрезентує подкаст «Щоденник війни» журналістки Дарії Коломієць, у якому кожен епізод побудований навколо індивідуального свідчення. Учасники подкасту розповідають власний досвід війни від першої особи,

окреслюють життєвий контекст і діляться переживаннями моменту зустрічі повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року. Осмислюючи мету проєкту, авторка підкреслює значення колективного проговорення цього досвіду: «Цей день назавжди в наших скронях, серці, пам'яті на віки. Кожна людина, яка бігла від сирени, ніколи не зможе це викреслити зі своєї пам'яті. Я хочу, щоб ми розповіли одне одному та світу, як це почалося. Як кожен з нас зустрів початок війни. Що ми відчували. Якими ми стали». У цьому випадку авторка проєкту виконує передусім функцію куратора і організатора, збираючи та структуруючи особисті аудіоісторії, які разом формують колективний образ переживання війни» [5]. Дарія Коломієць акцентує на свідомій відмові від інтерв'ю як домінантного формату та наданні героям максимальної свободи самовираження: «Все максимально просто. Людина сама себе записує, надсилає мені. І от ми отримуємо аудіоподкаст «Щоденник війни» від першої особи. Я спеціально не хотіла це робити у форматі інтерв'ю. Мені подобається, що людина може використати будь-яку лексику, поділитися своєю найтонкішою емоцією, зробити паузу. Це такий документальний подкаст» [17].

Іншу категорію воєнних подкастів становлять аудіопроекти, у яких розповідь вибудовується ведучим подкасту на основі зібраних коментарів героїв у форматі інтерв'ю. У межах цієї групи особливо показовими є наративні подкасти, в яких сторітелінг має складнішу композиційну структуру та ґрунтується на поєднанні авторської нарації й свідчень учасників подій. У таких аудіопроектах журналіст постає ключовим наратором і формує цілісну розповідь про подію, тему або явище. Авторська нарація виконує структуроутворювальну функцію, визначаючи логіку, ритм і інтерпретаційну рамку оповіді. Коментарі героїв, подані у форматі інтерв'ю чи фрагментів свідчень, мають допоміжний характер: вони уточнюють фактичний матеріал, надають розповіді персоналізованого виміру, підсилюють емоційне сприйняття та підтверджують ключові тези. Водночас такі свідчення не є визначальними для структури наративу, адже основна розповідь не завжди

прив'язана до однієї конкретної історії, а розгортається в ширшому аналітичному й суспільному контексті. Характерною рисою таких подкастів є прагнення автора перевести індивідуальні історії на рівень узагальнення – суспільного, історичного або національного значення.

Яскравими прикладами наративних подкастів із подібною структурою є аудіореконструкції, побудовані на основі свідчень, зокрема «Пошрамований...» [29], «24.02: Реконструкція» [25], «Опір» [28], «Як ми їмо» [31 подкаст-розслідування «Розстріл на Леха Качинського» (Суспільне розслідування), а також документальний проєкт «Майдан. Історія у звуках» (Радіо Промінь) (ДОДАТОК А). У цих аудіопроектах автори розповідають загальну історію, «нанижуючи» на основний наратив свідчення очевидців, постраждалих або коментарі фахівців для з'ясування причин, перебігу та наслідків подій. Поєднання різнорідних аудіофрагментів дає змогу сформувати послідовну розповідь і дійти узагальнених висновків, створюючи комплексне уявлення про подію.

Інші воєнні подкасти, навпаки, вибудовуються навколо розповіді однієї або кількох людей, де ядром епізоду є саме їхні свідчення, а не авторська оповідь. У таких аудіопроектах наратив формується передусім через персональний досвід героїв, який часто подається у форматі інтерв'ю або розмови. Під час діалогу з ведучим герой поступово розкриває власну історію, деталізує пережите та рефлексує воєнний досвід. Як правило, епізод розпочинається з короткої авторської підводки, у якій ведучий окреслює бекграунд героя, представляє його аудиторії та вводить слухача в контекст розмови. Після цього основний наратив розгортається безпосередньо через свідчення героя. До таких подкастів належать, зокрема, «Напалм» (Babel), «До дому» (Babel), «Жити під час війни» (Radio NV), «Стилет чи стилос» (Центр досліджень визвольного руху, Ukraïner), «Тут-і-тепер» (Український ПЕН, The Ukrainians) (ДОДАТОК А). У цих проєктах коментарі героїв подаються з мінімальним авторським втручанням, що дає підстави говорити про менш формалізовану й структуровану модель опрацювання матеріалу.

Водночас частина авторів працює зі свідченнями героїв значно ретельніше. У таких подкастах історія героя зберігає центральне місце, проте доповнюється авторськими вставками, поясненнями та контекстуалізацією. Ведучий може переказувати окремі фрагменти оповіді власними словами, уточнювати деталі, пояснювати обставини подій або вводити додаткову інформацію, необхідну для повноцінного розуміння історії слухачем. Окрім цього, автор нерідко окреслює обставини знайомства з героєм, описує місце й умови запису, а також звертає увагу на емоційний стан співрозмовника під час розповіді. Наприклад, у епізоді «Нескорене Гуляйполе» авторка подкасту «Моя історія війни» Поліна Снежина на початку розповідає: «З моїм сьогоднішнім співрозмовником я познайомилася випадково, коли шукала для себе один з методів арттерапії, оскільки в наших реаліях дуже складно знайти спосіб, щоб розслабитися і хоч трохи зазаспокоїтися. Аби зняти стрес, мені допомагає розпис по номерах. Величезний вибір таких картин був в канцелярському магазині, що відкрився навпроти мого будинку. Там і познайомилася з привітним власником магазину Романом. А коли дізналася, що він перевіз свій бізнес з Гуляйполя, запропонувала розповісти цю історію. Підприємець відразу погодився. Ми домовилися про запис після закриття магазину. Такого інтерв'ю у мене ще не було. Коли зустрілися у визначений час, розмістилися в затишній залі серед приладдя для творчості, і почали розмовляти. Роман почав розповідати про те, з чого для нього почалося російське вторгнення» [26]. Такий підхід притаманний також подкастам «Як ми вижили», «Ще один день» (Urban Space Radio), «Відкриті знову» (Urban Space Radio), «Захисниця. Імауесі» (Грати), «Бруд і кров» (IZONE Media) (ДОДАТОК А).

У подібних аудіопроектах автор виконує насамперед функції пояснення та організації, вводячи слухача в контекст і спрямовуючи розвиток розповіді. Авторське «Я» визначає вектор сторітелінгу, логіку подання матеріалу та повноту репрезентації історії, а відтак істотно впливає на сприйняття змісту аудиторією. Фактично ведучий постає в ролі всезнаючого оповідача, який

відповідно до власного задуму поєднує цитати героїв або експертів із коментарями, оцінками, поясненнями й емоційними реакціями. Отже, навіть у тих подкастах, де більшу частину ефіру займають свідчення героїв, саме автор «веде» історію, оскільки відповідає за спосіб її конструювання та подання. Авторське «Я» неминуче надає наративу суб'єктивного виміру.

За принципом побудови наративу воєнні подкасти можна поділити на епізодичні та серійні. У більшості аудіопроектів кожен випуск присвячений окремій підтемі або новому героєві й, відповідно, є самостійною завершеною історією. Такий формат дає змогу варіювати тематичні акценти, залучати різних учасників і оперативно реагувати на актуальні події, водночас не вимагаючи від слухача обов'язкового послідовного прослуховування всіх епізодів подкасту. Натомість серійні подкасти вибудовують єдину розповідь упродовж усього сезону. У цьому разі автор зосереджується на одній події, постаті або сюжетній лінії, поступово розкриваючи її через кілька епізодів. Поділ історії на частини зумовлений не лише зручністю сприйняття аудиторією, а й композиційною логікою сторітелінгу: кожен випуск висвітлює окремий аспект, епізод або хронологічний фрагмент загальної історії, водночас залишаючись складником цілісного наративу. До таких воєнних аудіопроектів належать подкаст-розслідування «Розстріл на Лева Качинського», документальний проект «Пошрамований. Подкаст про місто нескорених», історико-документальні серії «Майдан. Історія у звуках», «Опір» [28], «УПА. Сила опору» (Megogo Audio) (ДОДАТОК А). У них серійна структура забезпечує послідовне розгортання спільної тематичної лінії, яка розкривається через окремі епізоди й у сукупності формує цілісну історію.

У воєнному подкаст-сторітелінгу окремі людські історії розглядаються не ізольовано, а як складники спільного наративного простору. На відміну від класичного сторітелінгу, де сюжет зазвичай вибудовується навколо протистояння героя з персоніфікованим антагоністом, у воєнних аудіоісторіях ключовою перешкодою постає повномасштабне вторгнення РФ в Україну, яке змінює життєві обставини всіх героїв незалежно від їхнього індивідуального

досвіду. Ворог у цих наративах окреслений однозначно – російські окупаційні сили, що задає спільну інтерпретаційну рамку для різних історій і поєднує їх у цілісний воєнний наратив.

Момент початку повномасштабної війни постає ключовою точкою зламу – подією, що кардинально змінює життєві траєкторії героїв і визначає початковий етап їхньої трансформації. Надалі вони стикаються з численними випробуваннями, зумовленими війною: окупацією, обстрілами, полоном, катуваннями, вимушеним переміщенням тощо. Подолання цих викликів супроводжується глибокими внутрішніми змінами, які призводять до переосмислення власного досвіду, цінностей і уявлень про життя.

Наративне розгортання історій у воєнних подкастах зазвичай підпорядковується певній структурній логіці. Умовно такі розповіді можна поділити на кілька етапів: вступний блок життя «до» війни, який окреслює соціальну чи професійну ідентичність героя; кульмінаційний момент, пов'язаний із початком повномасштабного вторгнення; подальший етап життєвих випробувань і кризових обставин; а також завершальну фазу, що фокусується на внутрішній трансформації героя та його подальшому русі вперед.

Реалізацію такої наративної моделі можна простежити на прикладі епізоду «Лікарка в окупації» подкасту «Моя історія війни» [26]. На початку ведуча представляє героїню – головну лікарку Пологівського центру первинної медико-санітарної допомоги Анну Дуб – вводячи слухача в її професійний і життєвий контекст. Стислий блок передісторії окреслює етап життя «до» війни, створюючи основу для подальшого контрасту з воєнною реальністю. Кульмінаційним моментом історії стає початок вторгнення: героїня дізнається про наступ, організовує роботу медичного закладу та ухвалює рішення залишатися на робочому місці. Подальший наратив зосереджується на досвіді окупації – роботі в умовах обстрілів, дефіциту ресурсів і постійного тиску з боку окупаційної влади, а також на організації допомоги цивільному населенню. Захоплення лікарні російськими

військовими стає кризовою точкою, що змушує героїню зробити моральний вибір і ухвалити рішення про виїзд. Завершальний етап історії пов'язаний із періодом «після»: адаптація в Запоріжжі, відновлення професійної діяльності та створення осередку Пологівського центру ПМСД для підтримки колег і переселенців. Суспільне визнання у вигляді ордена Святого Пантелеймона символічно закріплює внутрішню трансформацію героїні та завершення наративної дуги.

Як зазначалося раніше, професійні сторітелери наголошують на важливості створення зрозумілого контексту для сприйняття історії аудиторією. У випадку воєнного сторітелінгу цей контекст значною мірою є спільним і вже відомим слухачам, адже повномасштабна війна безпосередньо торкнулася всього українського суспільства. Воєнні історії мають численні «точки дотику» з досвідом аудиторії, що зумовлює їхній підвищений емоційний та емпатійний вплив.

Отже, формально-змістові особливості воєнного аудіосторітелінгу зумовлюються поєднанням різних наративних форматів, роллю автора в структурі розповіді та характером репрезентованого воєнного досвіду. Подкасти про російсько-українську війну реалізуються у формах аудіощоденників, інтерв'ю, наративних епізодичних і серійних проєктів, що безпосередньо впливає на способи подання історій і глибину їх осмислення. Зміст цих аудіоісторій зосереджений на особистих і колективних переживаннях повномасштабного вторгнення, трансформації героїв і переосмисленні життєвих цінностей, а окремі наративи постають як складники спільного воєнного контексту з єдиною ключовою перешкодою та окресленим ворогом.

3.2. Звуковий образ та виражальні засоби

У контексті воєнного аудіосторітелінгу особливої ваги набуває спосіб створення та організації звукового образу подкасту. Як зазначалося раніше,

найефективніше складні воєнні історії розкривають наративні подкасти, адже їхня форма дозволяє застосовувати різноманітні виражальні засоби. Звукове оформлення стає повноцінним інструментом нарації, який формує атмосферу, структурує подачу та забезпечує глибоке емоційне залучення слухача. У таких проєктах створюється кілька паралельних смислових і звукових рівнів, що дозволяє аудиторії сприймати не лише саму подію, а й її емоційне та контекстуальне тло. Така поліфонічність певною мірою споріднена з репортажною подачею, однак реалізується виключно за допомогою акустичних засобів.

Найбільш інтенсивне використання інтершумів, що формують ефект присутності, спостерігається у подкасті «Сирена» видання «Грати» (ДОДАТОК А). Показовим у цьому контексті є третій епізод, присвячений найбільшому обміну військовополонених і цивільних заручників між Україною та росією, який відбувся наприкінці травня 2025 року у Стамбулі. Робота журналістки «Грат» Тетяни Козак безпосередньо на місці події зумовила високу документальну насиченість звукового ряду. Акустичне тло епізоду формують численні інтершуми, пов'язані з подією: звуки прибуття автобусів, голоси людей, які очікують на звільнених, оплески, емоційні вигуки «Слава Україні!» та «Героям слава!». Також зафіксовано запитання до звільнених і їхні перші телефонні дзвінки додому. Завдяки такій звуковій організації слухач не лише отримує інформацію про подію, а й сприймає її з позиції свідка. Подібні звукові образи є характерними й для інших епізодів подкасту. Автори поєднують авторський коментар із документальними аудіозаписами з різних локацій: місць обстрілів із характерними звуками розбирання завалів, вокзалів із шумом людських потоків, оголошеннями про рух поїздів, звуками вагонів і котінням валіз, а також хабів для переселенців, де у фоні домінують багатоголосся та загальна метушня.

Значну кількість інтершумів також зафіксовано у подкасті «Моя історія війни» [Моя історія війни]. Акустичне середовище у епізодах проєкту представлено звуками електричок, тролейбусів, автомобілів, птахів, людських

голосів тощо. Так, у випуску «Енергодарська мужність» можна впізнати акустику Запоріжжя; в епізодах «Двічі в одну річку», «Другий раунд» – гуманітарний хаб; у «Квітнева Михайлівка», «Сестра полоненого» – міський парк; у «Жіноча сила» – подвір'я звичайного житлового будинку.

Аудіоформат залишає значний простір для індивідуальної реконструкції реальності. Слухач отримує вербальну подачу, проте саме звукові фрагменти активізують уяву, запускають асоціативні механізми й сприяють формуванню внутрішньої візуальної картини, що постає на основі почутого.

Якісний звуковий супровід полегшує сприйняття та запам'ятовування інформації, робить історію зрозумілішою та емоційно насиченою. Комплексне акустичне середовище задає настрій, підсилює драматизм воєнних подій і допомагає точніше передати психологічний стан героїв. Ефективність звукового рішення значною мірою залежить від професійної майстерності автора – точності добору аудіоелементів, їхньої відповідності змісту та технічної якості виконання.

Звукові елементи у воєнному аудіосторітелінгу – один із найефективніших інструментів передачі змісту. Вони полегшують сприйняття розповіді та дають змогу авторові уникати надмірної вербалізації. Замість докладних описів чи розлогих пояснень події можуть бути передані за допомогою звуків, які слухач інтерпретує інтуїтивно, без додаткових коментарів.

Наприклад, на початку епізоду подкасту «Моя історія війни» [26] ведучий окреслює переломний момент життя українців фразою: «Раніше було мирне життя. 24 лютого все змінилося». Після цього в аудіоряді різко з'являється насичене звукове тло – вибухи, крики людей, емоційні вигуки «Вони у будинки стріляють», «Ви окупанти! Ви прийшли на нашу землю!», «Вам тут не росія!», а також звуки стрілецьких боїв і свист ракет. Така звукова послідовність одразу формує драматургічний злам наративу та акцентує перехід від довоєнного життя до досвіду війни. Після звукових фрагментів автор повертається до вербального рівня, озвучуючи програмну формулу:

«Спогади, емоції, реалії – у подкасті від Суспільне Запоріжжя «Моя історія війни». У цьому виявляється модифікований для аудіоформату принцип, відомий у кінематографі як «покажуй, а не розповідай»: у подкастингу він трансформується у «дай почути, а не розповідай». Якщо історія обмежена лише усною нарацією, сприйняття стає пасивнішим, тоді як чітко вибудована звукова сцена стимулює самостійні висновки та забезпечує глибше емоційне занурення. Отже, звуки не лише скорочують обсяг вербального тексту, а й підвищують смислову щільність воєнного наративу.

Завдяки звуковим елементам автори подкасту «Психологія злочину» [30] відтворюють перебіг подій, про які йдеться в оповіді. Так, у першому епізоді «Перший росіянин засуджений за воєнний злочин» ведуча говорить: «Тим часом на під'їзді до села Перелуг троє місцевих мисливців із гладкоствольними рушницями організовують засідку. Вони знають, що незабаром під'їдуть п'ятеро озброєних росіян. І засідка вдалася. Як тільки автомобілі з росіянами потрапили у зону досяжності, мисливці відкрили вогонь і одразу поцілили у водія...». У цей момент в аудіоряді виразно звучать шум автомобіля, що наближається, а згодом – три постріли з рушниці, синхронізовані з вербальним описом події. Використання звуків з подібною метою характерне й для інших подкастів. У четвертому епізоді «Зупинене місто» проекту «Пошрамований...» [29] цитування коментарів із місцевих пабліків підкреслюється звуком клавіш клавіатури, що імітує процес написання тексту та надає сцені додаткової виразності. Аналогічний прийом застосовують і автори подкасту «24.02: Реконструкція» [25] в епізодах, де озвучуються текстові спогади.

Важливу роль звукові ефекти відіграють в структурній організації подкасту. Вони розмежовують окремі фрагменти історії, сигналізують зміну наративної перспективи – наприклад, перехід від авторського коментаря до свідчень героїв – та виконують функцію часових маркерів, позначаючи спогади або повернення до основної сюжетної лінії. Інтро, ауто та характерні звукові мотиви формують стилістику проекту й створюють його впізнавану

аудіальну айдентику, що є важливою складовою комунікативної структури сучасного подкастингу.

Інтеграція звуків і шумів у подкасти здійснюється через кілька основних стратегій: використання документальних записів для підсилення автентичності, звукових цитат героїв для персоналізації наративу, звукових реконструкцій для відтворення подій, а також акустичних символів, які набувають метафоричного виміру та посилюють емоційний ефект.

Звукові елементи відіграють важливу роль у формуванні контрасту між мирним і воєнним життям. У багатьох подкастах автори свідомо вибудовують таку драматургію: епізоди, що описують «життя до» активних бойових дій, супроводжуються легким, впорядкованим або нейтральним звуковим оформленням. Подальше протиставлення «життю після» реалізується через різку зміну звукової палітри: у звучанні з'являються тривожні, фрагментовані, хаотичні чи багатосарові акустичні елементи, що імітують дезорієнтацію, страх і напруження перших днів вторгнення. Такий прийом дає змогу значно виразніше передати емоційні виміри війни, ніж це можливо в межах суто вербального викладу.

У подкастах про повномасштабну війну в Україні важливу роль у створенні звукового образу подій відіграють документальні аудіозаписи. Їх можна поділити на кілька категорій, що разом формують характерну звукову палітру таких проєктів. Перша – офіційні звернення державних діячів, які стали знаковими для воєнного часу. Наприклад, оголошення очільником кремля про початок так званої «спеціальної воєнної операції», звернення Президента України щодо запровадження воєнного стану, щоденні брифінги очільників обласних військових адміністрацій тощо. Ці записи фіксують хронологію подій і закріплюють у колективній пам'яті ключові моменти. Друга – фрагменти новинних програм, насамперед – із національного телемарафону «Єдині новини», що з перших днів вторгнення документують перебіг бойових дій, наслідки обстрілів, евакуацію населення тощо. Третя – записи цивільних з емоційними реакціями на події. Зокрема, коментарі про

просування ворога, свідчення очевидців руйнувань, звернення до світової спільноти й агресора. Ці голоси зберігають невідомі емоції, надаючи подкастам особистісного виміру.

Звуки повітряних тривог, вибухів, пересування військової техніки, обстрілів, сирен, а також записи з евакуацій та інших реальних ситуацій виступають аудіальними свідченнями воєнного часу. Таким чином аудіопроекти виконують функцію звукового архіву, фіксуючи атмосферу історичного моменту. Звукові фрагменти демонструють, як саме «звучить» війна, роблять її досвід більш відчутним і надають майбутнім поколінням можливість не лише прочитати про події, а й почути їх.

Водночас аудіофрагменти з різкими емоційними реакціями людей можуть бути надзвичайно важкими для сприйняття. Для слухачів, які пережили травматичний досвід війни, інтенсивне звукове напруження здатне спричинити ретравматизацію або психологічний дискомфорт. Саме тому окремі автори воєнних подкастів застосовують дисклеймери – попередження про присутність потенційно тригерних епізодів. Такий підхід, зокрема, реалізовано у подкасті «Опір» [28], де слухачів заздалегідь інформують про наявність звуків бойових дій та емоційних вибухів, забезпечуючи можливість свідомого вибору й уникнення можливих психологічних наслідків.

Особливе місце в подкастах на воєнну тематику посідає запис першої повітряної тривоги 24 лютого 2022 року, який став одним з аудіальних символів війни. Його використання виконує темпоральну (позначення початку вторгнення), емоційно-експресивну (активація психологічних реакцій), документальну (підтвердження автентичності) та наративну (участь у формуванні національної історії) функції. Цей звук занурює слухача в атмосферу перших годин повномасштабного вторгнення та закріплює емоційний образ початку нового етапу спротиву українців.

Звук повітряної тривоги в подкасті «Сирена» виконує функцію лейтмотиву. Перший випуск відкривається вибухами й сигналом тривоги, які формують напружений емоційний фон ще до появи вербальної розповіді.

Сирена звучить гучно до і після репліки ведучої, тоді як під час її мовлення переходить підложку зі зниженою гучністю; з початком свідчень героїв цей звук також трансформується у підложку. Упродовж епізоду автори поєднують свідчення героїв з різних регіонів України, а переходи між ними вибудовують за допомогою звуку повітряної тривоги, яка «проводить» слухача між містами. Окрім того, звук повітряної тривоги з'являється щоразу, коли герої безпосередньо згадують про неї у своїх розповідях. Аналогічна звукова логіка із залученням сигналу повітряної тривоги простежується й у наступних епізодах подкасту, що свідчить про його системне використання як складника цілісної аудіальної концепції.

Зазначимо, що в більшості воєнних подкастів звук повітряної тривоги використовується як окремий звуковий елемент, який додають під час монтажу. Водночас у деяких подкастах цей звук з'являється безпосередньо під час розповіді та стає частиною самої історії. Показовим у цьому сенсі є шостий епізод подкасту «Сирена», записаний на вокзалі. Під час розповіді героя звук повітряної тривоги виникає несподівано й перериває мовлення, змушуючи оповідача відреагувати на ситуацію в реальному часі. Одразу після цього через гучномовець лунає оголошення: «Увага, пасажирів, місцями тимчасового укриття є пасажирські тунелі. Просимо зберігати спокій». Далі ведучий фіксує ситуацію в моменті: «Привіт, це Олексій Арунян. Просто зараз я на Львівському вокзалі і тут лунає сирена».

Інтеграція документальних записів робить українські подкасти важливим складником сучасної аудіодокументалістики. Вони інформують, викликають емоційну реакцію та формують цінне історичне джерело фіксації реалій війни.

Найповніше документальні записи представлені у подкастах «Пошрамований...» [29] та «24.02: Реконструкція» [25], де матеріал подається у формі хроніки. У цих проєктах активно інтегровано реальні аудіозаписи, зроблені на початку широкомасштабного вторгнення, як-от телевізійні та радійні новинні фрагменти про перебіг воєнних подій, звернення місцевої

влади та офіційні заяви державних інституцій України, звуки міського середовища, зокрема записи зі станцій метро, крики людей, шум черг біля автозаправних станцій, банкоматів, магазинів, а також аудіо з мітингів і сутичок місцевих мешканців з російськими окупантами.

У цих подкастах особливо важливим елементом звукової композиції стають перші публічні звернення Президента України Володимира Зеленського та диктатора рф Володимира Путіна від 24 лютого 2022 року. Ці аудіофрагменти інтегруються в наратив як документальні маркери початку повномасштабного вторгнення та слугують точкою відліку для подальшої хронікальної реконструкції подій.

Важливе місце займають і голоси очевидців: їхні спонтанні реакції, коментарі та переживання, зафіксовані безпосередньо в момент подій. У сукупності ці матеріали формують комплексну звукову картину, що занурює слухача у контекст воєнного часу. У подкасті «24.02: Реконструкція» важливу роль відіграють також аудіальні свідчення представників вищого державного та військово-політичного керівництва України, які вводять у наратив перспективу стратегічного ухвалення рішень у перші дні повномасштабного вторгнення. Ці голоси функціонують не як коментарі «ззовні», а як елементи реконструкції подій на рівні управління, координації та відповідальності. У звуковій тканині подкасту поєднуються особисті спогади осіб, безпосередньо залучених до процесів політичного й військового управління: з одного боку – голоси керівництва держави та президентської вертикалі (Президент України Володимир Зеленський, колишній керівник Офісу Президента Андрій Єрмак, перша леді України Олена Зеленська), з іншого – представники сектору безпеки й оборони, які відповідають за військові та розвідувальні рішення (начальник Головного управління розвідки Міністерства оборони України Кирило Буданов, колишній Головнокомандувач Збройних Сил України Валерій Залужний, генерал-майори Андрій Ковальчук і Андрій Соколов, голова Державної прикордонної служби України Сергій Дейнеко). Окрему групу становлять голоси інституційного політичного рівня – колишнього

Міністра оборони України Олексія Резнікова, Голови Верховної Ради України Руслана Стефанчука, народного депутата України та п'ятого Президента України Петра Порошенка, а також політика партії «Слуга Народу» Олександра Корнієнка.

Коментарі героїв в аудіоподкастах цінні тим, що зберігають діалекти, інтонації, тембр голосу, а також природні інтершуми. Особливу цінність у воєнних подкастах має емоційна виразність голосів оповідачів, у яких чітко відчуються страх, тривога, біль, розпач або злість. Такі переживання неможливо повноцінно передати описом, тому важливо, щоб слухач почув їх безпосередньо. У більшості проєктів ці фрагменти подаються без суттєвого монтажного втручання: автори свідомо зберігають «зриви» голосу, довгі паузи, тремтіння, раптові емоційні злами. Відмова від надмірної «чистки» звуку підсилює документальний ефект і робить історії значно щирішими. Найбільшого емоційного впливу набувають моменти крайнього напруження – коли голос зривається, тремтить або переходить у плач. Саме такі фрагменти формують потужний емпатичний зв'язок між слухачем і героями подій. Наприклад, у подкасті «Моя історія війни» в четвертому епізоді «Лікарка в окупації» лікарка Пологівського центру первинної медико-санітарної допомоги Анна Дуб розчулилася, коли розповідала, що отримала Орден Святого Пантелеймона, але не має можливості поділитися цією новиною з батьками, бо вони знаходяться в окупованому місті. У п'ятому випуску «Українці – найкраща нація» ведуча поставила вчительці зі смт Кам'янка Оксані Мальованій питання, який меседж вона б передала українцям, після чого позитивна й усміхнена співрозмовниця заплакала. В одинадцятому випуску «Вигорівша душа» жителька селища Комишуваха Любов Смирнова не стримала сліз, розповідаючи про бажання повернутися до свого рідного дому, а у дев'ятнадцятому випуску «Маріуполь. Сталь та кров» від спогадів про прощання з рідними та евакуацію почала плакати маріупольчанка Юлія Шевченко. У подкасті «Пошрамований...» в шостому епізоді «Окуповані міста і села» пенсіонерка Євдокія Шатохіна крізь сльози розповідала, як

російські окупанти зайшли до її будинку. У дев'ятому епізоді «Деокупація. Перша хвиля» жительки Руської Лозової Людмила Улянінкова та Світлана Даршт плакали, ділячись, як переживали ракетні обстріли. Також фрагменти людського плачу чуємо на початку епізодів «Зупинене місто» і «Евакуація». Емоційна нестійкість у голосі помітна й в героїв подкасту «Психологія злочину». Зокрема, у другому випуску «Звірства росіян у Бучі», коли героїня Лідія Олександрівна згадувала пережиті дні окупації, і у третьому випуску «Ліквідація та депортація мирного населення», в якому Алла Нечепуренко розповіла, як росіяни вбили її чоловіка та поранили сина. Голоси всіх цих героїв звучать на підвищеній тональності, тремтять; помітно, що вони настільки схвильовані, що їм складно говорити й дихати. Це дозволяє слухачу скласти враження про те, що пережила людина та що вона відчуває.

Тиша у подкастах також є важливим виражальним засобом. Кілька секунд мовчання після емоційно насиченого фрагмента створюють паузу, яка дає слухачам час для осмислення почутого та поступового «привласнення» інформації, перш ніж наратив рухатиметься далі. Зокрема, у подкасті «Як ми вижили» цей прийом послідовно використовується майже в кожному епізоді після емоційних висловлювань героїв про пережитий досвід війни: після таких фрагментів звучить близько п'яти секунд ледь чутного ембієнтного звучання, яке підкреслює паузу та не перериває емоційного стану слухача.

Музичний супровід є важливою частиною звукового оформлення подкастів воєнного періоду. І. Головенко зазначає, що «виражальні засоби музики сприяють посиленню сугестивної сили матеріалу. Мелодика визначає емоційний стан епізоду, передає соціальні, історичні особливості описуваної події. Ритм створює напругу, організовує слухацьку увагу. Темп збігається з мовленням автора чи героїв, або навпаки, протистоїть йому» [4, 139]. У воєнному наративі музика виконує низку функцій, тісно пов'язаних зі змістом епізодів. Вона реагує на динаміку оповіді: у напружених моментах темп і характер змінюються, створюючи емоційне тло тривоги. Музика стає

інструментом управління емоційним станом аудиторії, підсилюючи драматургію розповіді.

У наративних подкастах Суспільного музика звучить на початку, у фіналі та як фоновий супровід. Її тон і ритм визначають настрій та атмосферу епізоду, підкреслюючи важливі моменти й структуруючи перебіг історії. Часто музика виконує роль своєрідної «пунктуації» – розділяє окремі частини оповіді, позначає початок або завершення епізоду. Водночас вона працює на впізнаваність проєкту: формує його фірмовий стиль, спільний для всіх серій. У подкасті «Психологія злочину» [30] музика тісно пов'язана зі змістом епізодів. У моменти наростання напруження змінюються темп і характер звучання, що створює відчуття тривоги, хвилювання або загадковості та утримує слухача в стані очікування. Подібний підхід простежується й у подкасті «Пошрамований...» [29], де музика поєднується з бентежним звуком, схожим на пришвидшене цокання годинника. Цей звук поступово наростає, а після кульмінації різко стихає. Музика в аналізованих подкастах використовується для підсилення емоційного тла відповідно до розвитку сюжету, а також для регулювання темпу оповіді. Інструментальна музика у подкасті «Як ми вижили» спокійна, уповільнена, комфортна, зворушлива, легка. У подкасті «Моя історія війни» [26] музика представлена ледь чутним повторюваним ембієнтом, що перешкоджає сприйняттю розповіді. У подкасті «24.02: Реконструкція» [25] основна музична підложка також є мінімалістичною та ледь помітною, з відтінком загадковості; у напружених моментах вона трансформується у більш тривожне звучання. Важливо й те, що музика допомагає розрізнити мовців: наприклад, у подкастах «Психологія злочину» [30] та «Як ми їмо» [31] фонове звучання супроводжує лише репліки ведучих, тоді як під час промов героїв чи експертів воно повністю зникає.

Зазначимо, що у воєнних подкастах важливими маркерами національного опору стають патріотичні пісні. Їх виконання в укриттях під час повітряних тривог підтримувало моральний стан людей і формувало спільний емоційний досвід. Показовим прикладом є виконання Андрієм Хливнюком

пісні «Ой у лузі червона калина» на Софійській площі у лютому 2022 року, яке швидко набуло символічного значення та стало одним із впізнаваних образів українського спротиву. Зокрема, цей приклад згадується у подкасті «Музиканти і війна», де автори проєкту зазначають: «Ця пісня в тему і в час. Вона стільки всього пережила! У Першій світовій війні підіймала бойовий дух Січових Стрільців, під час Другої Світової боролася разом з воїнами УПА, і сьогодні, під час цієї великої війни, що розпочала росія проти України, «Червона калина» не припиняє звучати. Чому? Тому що весь цей час боротьба триває і зазвичай супроводжується піснями. Ця історична пісня, відроджена Андрієм Хливнюком, згуртувала нас у дуже важку хвилину на початку війни. Її знають від старого до малого: під неї виступають спортсмени на міжнародних чемпіонатах, діти під час повітряних тривог співають її в укриттях, а поранені солдати, щоб не відключитися. Її виконують на площах у звільнених українських містах і селах, на мітингах і благодійних акціях у світі. І навіть британські рок-ветерани Pink Floyd об'єдналися, аби заспівати свій варіант тієї самої «Червоної калини» [27].

У воєнних подкастах подібні музичні фрагменти виконують водночас документальну й емоційну функції: вони фіксують історично значущі моменти та підсилюють наратив. Так, у трейлері подкасту «Пошрамований...» [29] використано фрагмент пісні «Еверест» у виконанні В'ячеслава Вакарчука. Рядок «День сьогодні не такий, як уявляли ми...» надає звуковому ряду динаміки й поглиблює символічність, акцентуючи відчуття переломності й незворотності воєнних подій.

Найбільш різноманітне використання музики простежується у подкасті «Музиканти та війна» [27], що зумовлено тематикою самого проєкту та добором героїв. Оскільки учасниками епізодів є музиканти, музичні фрагменти інтегруються в наратив як органічна частина їхніх історій, а не як допоміжний емоційний супровід. В окремих випусках звучать фрагменти концертних виступів, репетицій або авторських композицій героїв, які

доповнюють їхні розповіді та допомагають краще зрозуміти їхню творчий досвід у воєнний час.

Отже, звуковий образ у воєнних українських подкастах одночасно виконує функції емоційного впливу, документування та формування колективної пам'яті. Інтеграція документальних аудіозаписів, акустичних маркерів війни, музичних фрагментів, голосів героїв і звукових ефектів поглиблює сприйняття інформації, підсилює наратив і створює автентичну аудіальну репрезентацію воєнної реальності. Музика визначає настрій епізодів, структурує розповідь і підкреслює важливі моменти, тоді як шуми та звукові акценти пожвавлюють сцени, забезпечуючи ефект присутності. Емоційне забарвлення голосів героїв організовує емпатію слухачів і сприяє глибшому розумінню досвіду війни. У голосах героїв воєнного сторітелінгу відчутно спектр емоцій, психологічно важкий для сприйняття. Однак вони організовують емпатію аудиторії, глибоке розуміння їхніх почуттів на основі забезпеченого ведучим контексту. Загалом поєднання різних виражальних засобів підсилює сугестивну силу сторітелінгу, робить його більш об'ємним, багат шаровим і змістово насиченим. Без цих елементів наратив був би неповним і не справляв би такого сильного емоційного впливу на слухачів.

3.3. Технічні аспекти запису подкастів

Створення виразної воєнної аудіоісторії є багатоступеневим процесом, що поєднує творчі, організаційні та технічні складові. Саме технічні аспекти запису й обробки звуку значною мірою визначають якість аудіопродукту та впливають на його сприйняття слухачем.

Робота над епізодами подкасту розпочинається зі збору інформації та формування змістовної основи майбутньої аудіоісторії. Якість зібраного матеріалу безпосередньо залежить від умов і способу запису, тому ключові технічні рішення ухвалюються вже на підготовчому етапі.

Одним з основних методів збору аудіоматеріалу є інтерв'ювання героїв. За можливості особистої зустрічі запис здійснюється з використанням зовнішнього мікрофона, що забезпечує вищу якість звуку та мінімізує сторонні шуми. В умовах війни поширеним є дистанційний формат запису, який реалізується через онлайн-платформи, зокрема Zoom, а також спеціалізовані сервіси Riverside.fm або Zencastr. Такі інструменти дають змогу фіксувати голоси окремими аудіодоріжками, що спрощує подальший монтаж.

Важливою складовою підготовчого етапу є добір звукових елементів – музики, шумів, а також документальних і архівних записів. Для цього використовуються відкриті онлайн-бібліотеки, зокрема Pixabay, YouTube Audio Library, BBC Sound Effects, Mixkit, а також матеріали з платформи YouTube. Застосування запозиченого контенту потребує дотримання норм авторського права, зокрема ознайомлення з умовами ліцензій Creative Commons і обов'язкового зазначення джерел у описі епізоду.

У воєнних подкастах-сторітелінгах як документальні аудіоджерела часто залучаються фрагменти телевізійних новин. Для їх пошуку може використовуватися ресурс Filmot, який дає змогу здійснювати пошук за ключовими словами в межах відеоконтенту платформи YouTube та фільтрувати результати за різними параметрами. Після відбору відповідного відеоматеріалу аудіодоріжка виокремлюється за допомогою онлайн-сервісів конвертації, зокрема Online Audio Converter.

Після завершення збору матеріалів розпочинається етап написання сценарію, який виконує функцію структурної основи аудіоісторії. Сценарій забезпечує логіку розгортання наративу та впорядковує матеріал відповідно до композиційних блоків випуску. Аудіозаписи зазвичай підлягають транскрибуванню, зокрема із застосуванням інструментів на кшталт сервісу Pinpoint від Google, що дає змогу оцінити змістову цінність окремих фрагментів і доцільність їх включення до подкасту.

У разі командної роботи сценарій доповнюється технічними позначками та гіперпосиланнями на аудіофрагменти з чітко визначеними часовими

межами цитат. Це спрощує взаємодію між учасниками виробничого процесу та сприяє точнішій реалізації авторського задуму на етапі монтажу.

Запис. У процесі створення аудіосторітелінгу автор подкасту здійснює запис власної нарації. Якість звукового матеріалу залежить від сукупності технічних і середовищних чинників, однак базовим принципом запису є мінімізація сторонніх шумів. Чим нижчим є рівень зовнішніх звуків, тим чистішою та придатнішою для подальшої обробки є звукова доріжка. Запис голосу доцільно здійснювати в тихому приміщенні, захищеному від зовнішніх акустичних перешкод. Водночас надмірно порожній простір є небажаним, оскільки відбиття звукових хвиль від твердих поверхонь спричиняє реверберацію, що знижує чіткість мовлення. Оптимальними є приміщення з великою кількістю м'яких поверхонь, які поглинають звук і зменшують ефект відлуння. Для покращення акустичних умов під час запису доцільно застосовувати прості звукоізоляційні заходи, зокрема зачиняти вікна, закривати штори та усувати потенційні джерела шуму. Важливим є також мінімізація звукових перешкод від електронних пристроїв, зокрема вимкнення сповіщень або переведення мобільного телефону в режим «не турбувати».

Перед початком основного запису доцільно провести попереднє тестування голосу. Читання тексту вголос дає змогу авторові оцінити звучання мовлення на слух і виявити можливі мовні неточності або стилістичні огріхи. Така підготовка сприяє впевненішій подачі матеріалу, зменшенню ефекту монотонного читання та формуванню більш динамічної нарації. Крім того, попереднє проговорювання тексту виконує функцію голосової підготовки, активізуючи голосові зв'язки та покращуючи артикуляцію, а також контроль над тембром і гучністю мовлення.

Для забезпечення належної якості звуку доцільно використовувати спеціалізоване аудіообладнання й відповідне програмне забезпечення. Запис голосу може здійснюватися за допомогою безкоштовних програм, зокрема застосунку RecForge II, доступного для завантаження в крамницях мобільних застосунків. Порівняно зі стандартними диктофонами, вбудованими в

мобільні пристрої, такі програми надають ширші можливості налаштування параметрів запису, що позитивно впливає на його якість.

Під час запису рекомендовано обирати формат WAV і встановлювати частоту дискретизації 48 000 Гц, що відповідає загальноприйнятим стандартам аудіовиробництва. Запис голосу доцільно здійснювати в моноканалі, оскільки стереозапис може спричиняти нерівномірний розподіл сигналу між лівим і правим каналами залежно від положення мікрофона. Такий ефект особливо помітний під час прослуховування запису в навушниках.

Мікрофон зазвичай розміщують на відстані приблизно 12–15 сантиметрів від рота, що дає змогу досягти оптимального балансу між гучністю голосу та рівнем фонового шуму. Перед початком запису важливо обрати стабільну й комфортну позу, оскільки будь-які рухи – зокрема постукування по поверхнях або переміщення ніг – можуть бути зафіксовані мікрофоном. Після завершення начитування тексту доцільно не зупиняти запис одразу, а зафіксувати кілька секунд фонового шуму приміщення. Цей фрагмент згодом може бути використаний на етапі монтажу для корекції звучання.

Монтаж. Вибір аудіоредактора є важливим етапом у процесі обробки звукового матеріалу. В українській подкастинговій практиці найчастіше використовують такі програми для монтажу аудіо, як Audacity, GarageBand і Adobe Audition. Для створення наративних подкастів, що вирізняються складнішою структурою, багатошаровістю та активним використанням звукових елементів, доцільним є застосування Adobe Audition [54]. Цей аудіоредактор пропонує широкий набір інструментів для професійної роботи зі звуком, зокрема можливість монтажу багатодоріжкових проєктів, очищення аудіо від шумів, застосування звукових ефектів і фільтрів, зокрема еквалайзерів і компресорів. Програма також підтримує різні формати аудіофайлів. Гнучке налаштування робочого простору та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс полегшують роботу з аудіоматеріалом і роблять

програму придатною для реалізації складних монтажних рішень у наративних подкастах.

Процес монтажу доцільно поділяти на технічний і творчий. Технічний монтаж спрямований на базову обробку аудіоматеріалу та передбачає видалення невдалих дублів, сторонніх шумів, надмірних пауз, а також усунення дефектів мовлення й загальну стабілізацію звуку. Саме з технічної обробки зазвичай розпочинається робота над епізодом подкасту.

Звуки вдихів і видихів є природною складовою усного мовлення та невід'ємною частиною живої нарації. Водночас під час запису подкастів вони можуть набувати надмірної гучності через високу чутливість обладнання, відсутність поп-фільтра, некоректне розташування мікрофона або індивідуальні особливості мовлення диктора. З огляду на це під час монтажу виникає потреба в корекції гучності дихання. Водночас повне видалення таких звуків є недоцільним, оскільки це призводить до неприродного звучання голосу.

Звуки дихання легко ідентифікуються на аудіодоріжці за характерною низькоамплітудною формою хвилі. Для зниження їхньої гучності доцільно виділити відповідний фрагмент і за допомогою інструмента Adjust Amplitude («налаштування амплітуди»), розміщеного на головній панелі, зменшити рівень сигналу до -12 дБ. Цей рівень є оптимальним для зниження гучності без шкоди для запису.

Нерідко трапляються ситуації, коли рівень гучності окремих фрагментів запису виходить за межі загального динамічного балансу. Перевищення рівня сигналу понад -1 дБ призводить до цифрових спотворень звуку, що негативно позначається на якості та комфортності прослуховування. Для усунення таких перевищень необхідно виділити аудіодоріжку, на панелі інструментів відкрити вкладку Effects, перейти до розділу Amplitude and Compression та обрати ефект Hard Limiter («жорстке обмеження»). Для параметра Maximum Amplitude рекомендовано встановити значення -5 дБ.

Наступним кроком є створення пресету у вікні Effects Rack. Пресети дають змогу зберігати налаштування ефектів і надалі швидко застосовувати їх до інших записів без потреби повторювати всі етапи обробки. Це суттєво заощаджує час і спрощує процес редагування.

Для поглибленої обробки звуку в наративних подкастах часто використовують сторонні плагіни з розширеним функціоналом, зокрема iZotope RX Advanced, інтегрований у середовище Adobe Audition. Цей інструмент має значно ширший набір засобів для обробки аудіо, ніж стандартні ефекти програми. На початковому етапі зазвичай максимально зменшують рівень фонового шуму. Для цього у вікні Effects Rack активують відповідний ефект і дотримуються шляху: VST3 → Відновлення → iZotope, Inc. → RX 8 Spectral De-noise.

Після відкриття вікна ефекту здійснюється сканування зразка фонового шуму, зафіксованого під час запису. На основі цього аналізу програма видаляє шум з усього аудіофайлу. Важливо, щоб обраний фрагмент був максимально «чистим», тобто не містив сторонніх звуків, оскільки від цього безпосередньо залежить якість кінцевого результату. Для візуального контролю наявності небажаних шумів використовується спектрограма, яка відображає частотний спектр сигналу. Після виділення потрібного зразка активується функція Learn, а в полі Reduction встановлюється інтенсивність шумозаглушення на рівні – 25.

Потім застосовується ефект Parametric Equalizer, який доступний у вкладці Filter and EQ. У переліку пресетів обирається Loudness Maximizer, завдяки якому голос набуває більшої виразності. Під час прослуховування запису часто помітно, що окремі фрагменти звучать тихіше, тоді як інші – значно голосніше. Для стабілізації рівня гучності використовується компресор, який стискає динамічний діапазон звукового сигналу, тобто зменшує різницю між найгучнішими та найтихішими його частинами.

Для застосування цього ефекту відкривається розділ Amplitude and Compression, після чого обирається інструмент Multiband Compressor і з

переліку налаштувань – пресет Broadcast. Використання компресора робить голос гучнішим і насиченішим, водночас вирівнюючи його динаміку.

Якщо після цього в аудіо все ще спостерігається надмірна кількість низьких частот, доцільно повторно застосувати Loudness Maximizer в ефекті Parametric Equalizer. У полі налаштувань активується кнопка HP, щоб обробка не впливала на базові частоти голосу. Ключову точку L прибирають для забезпечення плавного переходу кривої еквайзера. У параметрі Gain встановлюється значення 12 dB/Oct, а частота зрізу задається на рівні 120 Гц.

Під час запису голосу мікрофон може вловлювати небажані звуки – цокання, плямкання тощо. Для їх усунення на етапі монтажу застосовується плагін RX 8 Mouth De-click, налаштування якого зазвичай залишаються стандартними. Іншою поширеною проблемою є надмірна різкість свистячих приголосних [с], [з], [ц], що ускладнює комфортне прослуховування. Для її зменшення використовується плагін RX 8 Mouth De-ess, у параметрах якого встановлюється поріг –8.

Після застосування всіх ефектів на спектрограмі можуть з'являтися частоти, що перевищують 16 000 Гц. Хоча вони безпосередньо не впливають на звучання голосу, такі частоти здатні спричинити слухову втоми. Тому доцільно видалити їх за допомогою ефекту Parametric Equalizer. Для цього в налаштуваннях активується кнопка LP, після чого встановлюються значення 16 000 Гц і 48 dB/Oct.

Після внесення змін створений пресет зберігається, а обробка підтверджується натисканням кнопки Apply. На завершальному етапі обробки аудіографічна фаза сигналу може зміститися вгору. Для корекції цього ефекту у вкладці ефектів обирається Stereo Imagery, активується режим Rack Effect, після чого графічну фазу зсувають униз на 20 значень.

Завершальним етапом технічної обробки є нормалізація аудіодоріжки. У налаштуваннях ефекту «Жорстке обмеження» встановлюється значення –1 дБ для усунення піків, що могли з'явитися після попередньої обробки. Далі в розділі Amplitude and Compression обирається інструмент Normalize (process),

у параметрах якого задається значення 70. На цьому етапі формується готовий файл із голосовою доріжкою.

Після цього аудіофайл додається до мультитрек-сесії. Для цього необхідно натиснути правою кнопкою миші на файл, обрати команду *Insert into Multitrack*, а далі – *New Multitrack Session*. У назві сесії зазначається номер сезону та епізоду, а в налаштуваннях встановлюються такі параметри: частота дискретизації – 48 000 Гц, розрядність – 16 біт, режим мікшування – стерео.

Після створення багатодоріжкової сесії розпочинається етап творчого монтажу, під час якого формується цілісна звукова композиція подкасту. Саме на цьому етапі вирішальну роль відіграють професійні навички та авторський задум монтажера, адже від способу поєднання звукових елементів залежить художня цілісність і виразність фінального аудіопродукту. Кожен монтажер індивідуально використовує можливості аудіоредактора, адаптуючи технічні інструменти до драматургії конкретної історії.

У процесі творчого монтажу до мультитрек-сесії додаються всі необхідні аудіофайли, які зводяться відповідно до структури випуску, визначеної на етапі сценарного планування. Перед їх розміщенням доцільно переконатися, що на панелі інструментів активована функція *Toggle Snapping*, позначена значком магніта. Цей інструмент дає змогу «притягувати» аудіофайли один до одного на часовій шкалі, що суттєво полегшує процес зведення. Для об'єднання кількох файлів у єдину групу та спрощення їхнього подальшого переміщення необхідно виділити потрібні аудіодоріжки й за допомогою комбінації клавіш *Ctrl+G* активувати функцію групування.

Основну голосову нарацію ведучого зазвичай розміщують на окремій доріжці, тоді як коментарі героїв, документальні записи та інші голосові вставки – на інших. Нижні доріжки мультитреку часто відводять для музичного супроводу та звукових ефектів, які інтегруються між голосом і музикою з метою підсилення емоційного й смислового впливу.

Варто зазначити, що таке розташування аудіоелементів має умовний характер і переважно зумовлене зручністю роботи монтажера. У фінальному

зведенні всі доріжки поєднуються в єдиний звуковий простір, тоді як їхнє попереднє розмежування слугує насамперед для організації монтажного процесу. Технічна потреба чіткого розподілу звуків за доріжками виникає передусім у випадках, коли аудіофайли накладаються один на одного та заважають коректному звучанню.

Класифікувати файли на доріжках можна за принципом подібності типу аудіоматеріалу. Крім того, у програмі передбачена можливість призначення доріжкам різних кольорів, що полегшує їх візуальне розрізнення. Це особливо корисно під час монтажу наративного подкасту, який зазвичай містить велику кількість різнорідних аудіотреків. Остання доріжка сесії з назвою Міх має залишатися порожньою, оскільки саме через неї здійснюється фінальне мікшування всіх елементів у єдиний звуковий файл.

У процесі творчого монтажу окремих епізодів може виникати потреба сформувати відчуття терміновості або напруження. Одним зі способів досягнення такого ефекту є пришвидшення окремих аудіофрагментів. Для цього в аудіоредакторі застосовується інструмент зміни часу відтворення: у розділі Effects обирається вкладка Time and Pitch, після чого використовується ефект Stretch and Pitch (process) із заданою, скороченою тривалістю фрагмента.

У випадках використання кількох аудіозаписів ефект терміновості може бути посилений шляхом їх нашарування. Для цього фрагменти на доріжках розміщують так, щоб вони частково перекривалися на початку й наприкінці, створюючи відчуття одночасності та динамічного нагромадження інформації. Додатковий емоційний вплив забезпечується застосуванням тривожної музичної підкладки або поступово наростаючих шумових елементів.

Завершення такого монтажного прийому доцільно акцентувати різким звуковим «піком», після якого настає спад напруги та коротка пауза. Використання цього прийому сприяє утриманню уваги аудиторії й підсилює драматургічну виразність аудіорозповіді.

У деяких епізодах воєнних подкастів-сторітелінгів використовуються фрагменти коментарів іноземною мовою, які потребують перекладу

українською. У таких випадках доцільно спочатку надати слухачам можливість почути кілька секунд оригінального аудіозапису. Після цього гучність оригінального запису зменшують. Для цього на лінії автоматизації гучності, позначеній жовтим кольором, встановлюють дві ключові точки: перша залишається без змін, тоді як другу розміщують правіше та знижують рівень сигналу приблизно до $-8,5$ дБ. Поверх оригінального коментаря додають українську озвучку, зсунуту в часі так, щоб вона починалася з незначною затримкою. Такий підхід дає слухачам змогу чітко ідентифікувати переклад, водночас зберігаючи відчуття присутності оригінального голосу.

У процесі монтажу воєнних подкастів-сторітелінгів застосовуються й додаткові інструменти обробки звуку. Оскільки частина коментарів записується в непрофесійних умовах, на таких аудіоматеріалах часто з'являються виразні фонові шуми та сторонні звуки, що ускладнюють сприйняття мовлення. Водночас у випадку польових записів певна «неідеальність» звучання є допустимою. У воєнному сторітелінгу контраст між студійними та «живими» записами може виконувати функцію виражального прийому. Якщо ж наявні шуми не мають художнього або смислового навантаження та заважають розумінню змісту, виникає потреба в їх усуненні. Подібні сторонні шуми не завжди ефективно видаляються стандартним інструментарієм Adobe Audition. У таких випадках доцільним є використання зовнішніх онлайн-сервісів на основі технологій штучного інтелекту, зокрема платформи Vocal Remover, яка дозволяє відокремлювати мовлення від фонових звуків і підвищувати розбірливість голосу.

Ще одним важливим аспектом монтажу є керування появою та затуханням аудіосигналу. Ці прийоми застосовуються для створення плавних переходів між музичними підложками й іншими звуковими елементами, що дає змогу уникнути різких змін звучання у випадках, коли вони не мають драматургічного обґрунтування. Для реалізації ефектів поступового наростання або затухання звуку в аудіоредакторі використовуються спеціальні маркери гучності, розташовані на початку та наприкінці аудіофайлу.

Наведення курсора на відповідний маркер – ліворуч для появи звуку або праворуч для його затухання – активує функцію редагування. Після цього користувач може застосувати потрібний ефект.

Довжина та форма цієї кривої підлягають подальшому коригуванню, що дає змогу точно налаштувати інтенсивність і тривалість переходу відповідно до ритму розповіді. Завдяки цьому музика або інші звукові елементи можуть непомітно вводитися під голос ведучого або так само плавно завершуватися, не порушуючи цілісності звукової композиції.

Після завершення монтажу необхідно перевірити загальний рівень гучності фінального аудіофайлу. Важливо переконатися, що пікові значення сигналу не перевищують рівень -3 дБ, оскільки такі перевищення зазвичай виникають через надмірну гучність окремих звукових ефектів або музичних вставок і можуть спричинити спотворення звучання під час відтворення на різних пристроях. Для цього здійснюється зведення мультитрекової сесії в єдиний аудіофайл за допомогою функції *Mixdown Session to New File*. Після створення зведеного файлу його амплітудні піки звіряються з лінійкою гучності. У разі виявлення перевищень застосовується нормалізація: файл повністю виділяється, після чого використовується функція *Normalize to -3 dB*, яка дає змогу знизити пікові значення без порушення загального балансу звучання.

Наступним етапом є експорт готового випуску. Для цього використовується функція експорту всієї мультитрекової сесії (*Multitrack Mixdown → Entire Session*). Аудіофайл може бути збережений у різних форматах, однак найбільш поширеними є MP3 та WAV. Для архівного зберігання й подальшої роботи з матеріалом доцільно обирати формат WAV, оскільки він не передбачає стиснення та забезпечує максимальну якість звуку.

Під час експорту рекомендовано використовувати ті самі технічні параметри, що й під час створення мультитрекової сесії, зокрема частоту дискретизації 48 000 Гц і динамічний діапазон 16 біт. Окрім фінального аудіофайлу, важливо зберігати й робочий проєкт у форматі *.sesx*, який

підтримується програмою Adobe Audition. Це дає змогу в будь-який момент повернутися до редагування епізоду з того етапу, на якому було завершено роботу. Доцільним є створення кількох версій таких робочих файлів на різних стадіях монтажу, що дозволяє зберігати проміжні варіанти налаштувань і мінімізувати ризик втрати результатів у разі технічних збоїв або помилок.

Отже, технічні аспекти запису й монтажу є невід'ємною складовою воєнного подкасту-сторітелінгу та суттєво впливають на цілісність і сприйняття аудіоісторії. Якість фіксації матеріалу, коректна обробка звуку та продумана організація монтажного процесу створюють умови для чіткого, зрозумілого й емоційно виваженого викладу воєнного досвіду. У поєднанні з авторським задумом технічні рішення забезпечують баланс між документальною достовірністю та творчою виразністю аудіонаративу.

РОЗДІЛ 4

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВОЄННОГО АУДІОСТОРІТЕЛІНГУ

Аналіз трансформацій українського ринку подкастів у період повномасштабного вторгнення, а також специфіки воєнного сторітелінгу, що сформувався в цих умовах, дає підстави окреслити ключові вектори його подальшого розвитку. Водночас можливості такого прогнозування залишаються обмеженими через відсутність системних емпіричних досліджень українського подкастингу, зосереджених на вивченні його змін у контексті війни.

Додаткову складність становить залежність розвитку подкастингу від динаміки інформаційних технологій і подкастингових платформ, а також від перебігу воєнних подій і трансформацій суспільного запиту. Практика українського подкастингу у 2022–2025 роках свідчить, що хвилі зростання інтересу до воєнного аудіосторітелінгу безпосередньо корелюють із ситуацією на фронті, масштабами воєнних злочинів і потребою суспільства у фіксації та осмисленні пережитого досвіду.

У зв'язку з цим подальший аналіз ґрунтується на сценарному підході та спрямований на окреслення ймовірних напрямів розвитку воєнного аудіосторітелінгу з урахуванням уже зафіксованих тенденцій. Такий підхід дає змогу врахувати як внутрішню логіку розвитку українського подкастингового ринку, так і вплив зовнішніх технологічних, соціальних і воєнних чинників.

Наявні тенденції розвитку подкастингу в Україні в умовах повномасштабного вторгнення дозволяють говорити про збереження позитивної динаміки цього сегмента медіаринку. Очікується подальше збільшення кількості подкаст-проектів і розширення кола авторів, які використовуватимуть формат аудіосторітелінгу для осмислення воєнного досвіду, а також поступове зростання аудиторії, що сприятиме формуванню сталого ринку.

Як засвідчує практика останніх років, обсяг аудіоконтенту в Україні системно зростає, а провідні українські медіа почали інституціоналізувати виробництво подкастів. Зокрема, в редакціях «Української правди» та «Суспільного» сформувалися спеціалізовані команди, відповідальні за створення аудіопродуктів. Це дає підстави прогнозувати, що дедалі більше медіа звертатимуться до формату подкастів і створюватимуть окремі команди або посади, орієнтовані на виробництво аудіоконтенту, зокрема воєнного сторітелінгу.

Паралельно очікується посилення ролі спеціалізованих подкаст-продакшн студій та незалежних виробників, які працюватимуть як над власними авторськими проєктами, так і над партнерськими форматами для медіа, громадських організацій та інших інституцій. Водночас важливим напрямом розвитку українського подкастингу є зростання значення нішевих і локальних проєктів. Демократичність формату та відносно низький поріг входу сприяють появі подкастів громад і локальних спільнот, що фіксуватимуть воєнний досвід на рівні окремих регіонів і зберігатимуть пам'ять про війну через локальні історії та досвіди, доповнюючи загальнонаціональні наративи.

Динаміка розвитку воєнного аудіосторітелінгу в Україні свідчить про поступовий перехід від емоційної фіксації подій до їхнього осмислення та рефлексії. У перші роки повномасштабного вторгнення переважали подкасти, зосереджені на безпосередньому документуванні шоку й первинного досвіду війни. У цей період головним завданням воєнного сторітелінгу була оперативна фіксація подій і голосів очевидців, що відповідало суспільній потребі в негайному свідченні пережитого. Згодом очікується зміщення тематичного фокусу від опису подій до аналізу їхніх довготривалих наслідків та впливу на індивідуальні й колективні життєві траєкторії.

Зміна тематичних акцентів супроводжується трансформацією наративної логіки воєнного аудіосторітелінгу. Якщо на початковому етапі переважали збірні формати, що акумулювали значну кількість однотипних

свідчень про перші переживання війни, то в перспективі очікується поступове зменшення їхньої ролі. Натомість автори дедалі частіше звертатимуться до непересічних героїв, досвід яких є унікальним, тривалим у часі та наративно складним. Це сприятиме розвитку подкастів із фокусом на одного героя або обмежене коло персонажів, історії яких розгортатимуться протягом кількох епізодів чи цілого сезону та даватимуть змогу глибше простежити драматичні трансформації, спричинені війною, а не лише зафіксувати первинний шок чи фрагментарні події.

Подальший розвиток воєнного аудіосторітелінгу в Україні, ймовірно, супроводжуватиметься появою подкастів, зосереджених на досвідах, які раніше залишалися на периферії медійної уваги. Уже нині спостерігається стійкий інтерес до історій військовослужбовців і ветеранів, що дає підстави очікувати зростання кількості таких проєктів. Окремим напрямом може стати поява подкастів, присвячених бойовому досвіду різних соціальних груп. Відкритість подкастингу як формату та його здатність надавати голос недостатньо представленим учасникам війни створюють умови для ширшої репрезентації історій жінок, представників ЛГБТК+, а також етнічних і національних меншин. Такі проєкти сприятимуть глибшому розумінню багатовимірності воєнного досвіду та зменшенню впливу стереотипних уявлень.

Зі зростанням кількості подкастів, присвячених воєнному досвіду, посилюється конкуренція в межах цього тематичного сегмента, що спонукатиме авторів шукати нові сюжетні ніші та героїв і уникати повторюваності наративів. За таких умов перспективним напрямом видається звернення до історій військовослужбовців Інтернаціонального легіону, досвід яких поки що залишається непередставленим в українському подкастингу. Особисті мотиви іноземців, які добровільно долучилися до оборони України, а також їхнє сприйняття війни потенційно здатні зацікавити не лише українську, а й міжнародну аудиторію. Це особливо важливо з огляду на те, що, як засвідчує проведений аналіз, українські подкастери вже активно

шукають нові ідеї та формати для виходу на іноземний ринок з аудіоісторіями про війну росії проти України, на тлі поступового зниження уваги іноземних слухачів до узагальнених воєнних наративів.

Важливим і водночас недостатньо репрезентованим залишається напрям, пов'язаний з історіями колишніх військовополонених і цивільних осіб, незаконно позбавлених волі російськими окупаційними силами. Подкасти такого спрямування можуть зосереджуватися на обставинах викрадення, умовах утримання, практиках тортур і допитів, а також на досвіді родин незаконно засуджених українців на тимчасово окупованих територіях. Такі наративи поєднують документування воєнних злочинів із правозахисною оптикою та сприяють глибшому суспільному усвідомленню масштабів репресивної політики окупантів.

Окремим вектором розвитку воєнного подкастингу можуть стати проекти, присвячені досвіду втрати й горювання, зокрема історіям родин, які втратили близьких на фронті. Подібні подкасти здатні виконувати не лише меморіальну, а й терапевтичну функцію, створюючи простір для проговорювання травматичного досвіду та формування спільнот взаємної підтримки.

Одним із перспективних напрямів розвитку воєнного аудіосторітелінгу в Україні є поглиблення історичної та культурної контекстуалізації воєнного досвіду. Поряд із фіксацією індивідуальних історій дедалі більшого значення набуватимуть подкасти, що розглядають сучасну війну в ширшому історичному контексті боротьби України за незалежність. Такий підхід дає змогу осмислювати поточні події крізь призму їхнього зв'язку з попередніми етапами російсько-українського протистояння, простежувати спадкоємність форм спротиву та динаміку суспільних настроїв.

У цьому форматі подкасти виконують передусім пояснювальну функцію, сприяючи глибшому розумінню причин і наслідків війни та формуванню цілісного уявлення про тяглість насильства й опору в українській історії.

Паралельно розвиватимуться подкасти, що поєднуюватимуть воєнні наративи з культурними й освітніми темами, зосереджуючись на впливі війни на мистецтво, мову, освіту та процеси формування ідентичності. Інтеграція воєнного досвіду в ширший культурний контекст дає змогу розширити аудиторію таких проєктів і водночас зменшити емоційне виснаження від прямого воєнного контенту, зберігаючи його аналітичну глибину та суспільну значущість.

Важливою тенденцією у сфері воєнного аудіосторітелінгу в Україні є зростання рівня професіоналізації та підвищення якості виробництва подкастів. Залучення досвідчених авторів, редакторів і саунд-дизайнерів, а також підвищений інтерес до навчання та професійних консультацій у сфері подкастингу свідчать про поступовий перехід від аматорських або переважно розмовних форматів до складніших, концептуально продуманих і технічно якісних аудіопроектів. Це є особливо важливим для воєнного сторітелінгу, який потребує чутливого й відповідального підходу до роботи з травматичним досвідом.

На нашу думку, однією з ключових форматних тенденцій подальшого розвитку воєнного аудіосторітелінгу в Україні стане посилення ролі наративних і документальних подкастів. Воєнний аудіосторітелінг дедалі частіше набиратиме серійної форми з розгорнутою драматургією, зокрема за моделями «одна тема – один сезон», «один герой – кілька епізодів» або «одна подія – документальна реконструкція». Такий підхід дозволить глибше розкривати складні історії та забезпечуватиме триваліше залучення аудиторії. У межах цієї тенденції зростатиме й увага до звукового дизайну воєнних подкастів, який ставатиме складнішим і концептуальним продуманішим.

Економічні умови функціонування медіаринку істотно впливатимуть на подальший розвиток воєнного аудіосторітелінгу в Україні. В умовах повномасштабної війни рекламний сегмент залишатиметься нестабільним, що обмежуватиме можливості традиційної комерційної монетизації подкастів і змушуватиме авторів шукати альтернативні фінансові моделі. Водночас

інтерес до подкастингу як виду медіадіяльності зростає завдяки диверсифікації джерел підтримки та появі інструментів часткової монетизації, які не гарантують економічної стабільності, проте створюють умови для довшого й системнішого виробництва контенту. За таких обставин ключового значення набувають змішані форми фінансування, що поєднують підтримку слухацьких спільнот через платформи Patreon і BuyMeACoffee, грантові програми, спонсорські партнерства, а також виконання продакшн-проектів для медіа та громадських організацій.

Додатковим нематеріальним чинником мотивації авторів стає зростання рівня професійного визнання подкастингу в межах медійної спільноти, зокрема завдяки щорічному проведенню галузевої премії «Слушно», яка сприяє інституціоналізації аудіоформату та заохочує авторів до підвищення якості й концептуальної продуманості подкастів із метою здобуття професійної відзнаки.

Воєнний сторітелінг за своєю природою залишатиметься ресурсоємним видом медіавиробництва й потребуватиме тривалої роботи над контентом, що зумовлюватиме його більшу орієнтацію на інституційну підтримку. У цьому контексті економічні чинники визначатимуть характер самого контенту: перевагу отримуватимуть проекти з чітко окресленою суспільною місією, здатні формувати довіру аудиторії та залучати підтримку донорів і грантодавців.

Ще одним важливим чинником подальшого розвитку подкастингу стане платформна конвергенція аудіо- та відеоформатів. Закриття сервісу Google Podcasts і активний розвиток подкастів на платформі YouTube у 2024 році засвідчили ширшу тенденцію до гібридизації форматів. Попри те, що відеоподкасти зазвичай демонструють нижчу глибину прослуховування порівняно з аудіоверсіями, їхня здатність залучати ширшу аудиторію та створювати додаткові можливості монетизації стимулюватиме подальший розвиток цього напрямку. У результаті дедалі більше аудіоподкастів

паралельно вироблятимуть відеOVERSІІ та розміщуватимуть їх на YouTube як складник стратегії розширення охоплення.

Важливу роль у розвитку подкастингу відіграватимуть технології штучного інтелекту. Інструменти автоматичного транскрибування спрощуватимуть роботу зі свідченнями та архівними матеріалами, а рішення на основі ШІ для монтажу й обробки звуку зменшуватимуть технічні бар'єри входу в індустрію. Використання штучного інтелекту на різних етапах виробництва подкастів – від підготовки матеріалу до оптимізації робочих процесів – поступово ставатиме звичною практикою. Водночас це не лише розширюватиме можливості авторів, а й актуалізуватиме нові етичні та професійні виклики, особливо у сфері документування воєнного досвіду.

На нашу думку, розвиток воєнного подкастингу в Україні значною мірою залежатиме від перебігу воєнних подій. Один із імовірних сценаріїв пов'язаний із деокупацією українських територій. У такому разі можна очікувати появи нової хвилі аудіосвідчень людей, які тривалий час перебували під окупацією. Йдеться про подкасти, присвячені досвіду життя в умовах окупаційного режиму, переслідуванням, насильству, примусовим практикам, а також повсякденним стратегіям виживання. Водночас імовірним є зростання інтересу до історій відновлення деокупованих територій і повернення до мирного життя після тривалого контролю окупаційних сил.

Інший можливий сценарій пов'язаний із новими етапами ескалації війни – наступальними діями, масованими ракетними ударами або вчиненням нових воєнних злочинів. За таких обставин воєнний подкастинг, імовірно, знову активізуватиметься як інструмент оперативної фіксації свідчень «по гарячих слідах». Як засвідчує попередній досвід українського подкастингу, подібні події зазвичай спричиняють сплески інтересу до документального воєнного сторітелінгу та активізацію авторів.

Незалежно від того, який із цих сценаріїв реалізується, воєнний аудіосторітелінг, на нашу думку, зберігатиме свою актуальність як у період повномасштабної війни, так і після її завершення. Війна має довготривалі

соціальні, культурні та психологічні наслідки, що потребуватимуть осмислення в медіапросторі. У цьому контексті подкасти залишатимуться важливим інструментом фіксації, інтерпретації та проговорювання воєнного досвіду, адаптуючись до змін суспільного запиту й медійного середовища.

Отже, аналіз трансформацій українського подкастингового ринку в умовах повномасштабної війни дає змогу окреслити низку ймовірних напрямів подальшого розвитку воєнного аудіосторітелінгу. Виявлені тенденції свідчать про збереження позитивної динаміки цього сегмента, його поступову професіоналізацію, ускладнення форматних і наративних рішень, а також розширення тематичного поля. Подальший розвиток воєнного подкастингу, ймовірно, визначатиметься перебігом воєнних подій, трансформаціями суспільного запиту, економічними умовами та технологічними зрушеннями, зокрема платформною конвергенцією й упровадженням інструментів штучного інтелекту. Сукупність наявних практик і зафіксованих тенденцій дозволяє прогнозувати закріплення воєнного аудіосторітелінгу як стійкого й впливового напрямку розвитку українського медіапростору.

ВИСНОВКИ

В українському суспільстві популярність сторітелінгу стрімко зростає, зокрема й у журналістиці. Термін «сторітелінг» означає розповідання історій, однак у вітчизняному журналістикознавстві його трактують по-різному: як жанр життєвої історії, наративний матеріал, наративну стратегію або сукупність композиційних умінь. Ефективна історія має бути актуальною, правдивою, зрозумілою, емоційною та динамічною, з чіткою структурою. До її обов'язкових компонентів належать герой із мотивацією, конфлікт, внутрішня трансформація персонажа, логічне розгортання подій, виразні деталі, емоційний компонент і підсумкові висновки.

Сторітелінг є особливо дієвим інструментом соціальної журналістики, оскільки формує емоційний зв'язок з аудиторією та полегшує сприйняття складної інформації. Водночас аудіосторітелінг вирізняється додатковим потенціалом завдяки виражальним можливостям звуку, голосу, тону й інтонації.

Цифрові технології та глобалізація спричинили трансформацію медіаландшафту й активізували пошук нових форматів комунікації, одним із яких стали подкасти. Зростання популярності подкастів зумовлене доступністю технологій створення, розвитком смартфонів, відсутністю прив'язки до часу й місця трансляції та можливістю споживати контент без візуальної концентрації. Подкасти виконують інформаційну, пізнавальну, освітню, комунікативну й соціалізувальну функції, охоплюють широкий тематичний спектр і здатні оперативно реагувати на суспільні запити. Аудіоподкасти формують ефект інтимності та довірливого діалогу між автором і слухачем. Жанрова система подкастів вирізняється варіативністю; найчастіше виокремлюють розмовні та наративні формати. Саме наративні подкасти набувають особливої популярності завдяки здатності глибоко розкривати складні теми та життєвий досвід.

До характерних ознак наративних подкастів належать спільна тематична рамка випусків, продуманий сценарій, чітка структура епізодів, тривала підготовка із залученням різних джерел і експертів, складний творчий монтаж та використання багатьох виражальних засобів. Слова, звуки, музика й монтаж формують звукові образи та забезпечують емоційно-змістову цілісність, а важливою рисою формату залишається виразне авторське «Я», що надає матеріалу суб'єктивного виміру.

Повномасштабна війна в Україні суттєво вплинула на розвиток подкастингу. Попри тимчасове призупинення більшості проєктів у перші дні російського вторгнення через втрату актуальності тем, небезпечні умови роботи та енергетичний терор, медіаспільнота швидко адаптувалася до нових реалій. Друга половина 2022 року стала періодом поступового відновлення ринку, а загальний вплив війни виявився стимулювальним, спричинивши «бум» аудіопроектів. Статистичні дані свідчать про динамічне зростання подкастингу як у світі, так і в Україні; особливо помітним є внесок Суспільного мовлення у розвиток галузі. Спостерігається поступова професіоналізація ринку – автори частіше працюють за сценаріями, залучають експертів і професійну редактуру, приділяють увагу формуванню спільнот навколо проєктів.

Зростає кількість грантових можливостей, а монетизація подкастів стає реальнішою завдяки партнерствам із брендами та підтримці донорів. До створення подкастів дедалі активніше долучаються відомі українські діячі різних сфер. Поширення відеоподкастів на YouTube свідчить про прагнення розширити аудиторію та диверсифікувати моделі монетизації. Український подкастинг загалом демонструє стійку тенденцію до розвитку та поступово рухається у напрямі моделей, характерних для західних країн.

У 2022 році активізувалася окрема категорія подкастів, зосереджених на людських історіях про війну. Воєнний аудіосторітелінг виконує передусім інформаційну функцію, висвітлюючи воєнні злочини росії, життя в окупації, евакуацію, адаптацію вимушених переселенців і біженців. Наратив

вибудовується навколо людини, її внутрішніх переживань та індивідуального досвіду, сприяючи осмисленню травматичних подій і формуванню відчуття спільноти. Важливою специфікою воєнних аудіоподкастів є делікатне поширення документальних свідчень без візуального компоненту, що знижує ризик ретравматизації аудиторії. Аудіоформат також створює психологічно безпечні умови для оповідачів: часткова анонімність підсилює відчуття контролю та відкритість.

Під час повномасштабного вторгнення воєнні подкасти зазнали помітної трансформації. На ранньому етапі (2022 рік – перша половина 2023 року) домінували історії фіксації подій «по гарячих слідах», а також проекти з реконструкції подій початкового періоду війни. Згодом простежується перехід до рефлексивних і аналітичних форматів: формуються тематичні та концептуальні проекти, подкасти з історичним контекстом і фокусом на конкретних подіях та злочинах війни. Значна частина подкастів присвячена досвіду військовослужбовців. Ведучими таких проектів часто стають самі військові або ветерани, що посилює автентичність оповіді.

Формально-змістові особливості аудіоісторій російсько-української війни виявляються у способах організації наративу та характері репрезентованого досвіду. Однією з форм його подання є аудіощоденник. Такі проекти зазвичай створюють незалежні автори з внутрішньої потреби зафіксувати й осмислити особисті переживання. Іншу категорію становлять аудіопроекти, де розповідь вибудовується ведучим на зібраних свідченнях. Особливо показовими є наративні подкасти зі складною композицією, що поєднують авторську нарацію зі свідченнями учасників подій. У таких форматах журналіст виступає ключовим оповідачем, тоді як коментарі героїв мають допоміжний характер (зокрема «Пошрамований», «24.02», «Опір», «Як ми їмо», «Розстріл на Леха Качинського»). Інші воєнні подкасти зосереджені переважно на свідченнях однієї або кількох осіб («Напалм», «До дому», «Жити під час війни», «Стилет чи стилос», «Тут-і-тепер»), а частина авторів

доповнює їх авторськими вставками, поясненнями та контекстуалізацією («Моя історія війни», «Як ми вижили», «Бруд і кров»).

За принципом побудови нарративу воєнні подкасти поділяються на епізодичні, де кожен випуск є самостійною завершеною історією, та серійні, що формують єдину розповідь впродовж сезону.

Наративне розгортання воєнних історій зазвичай підпорядковане структурній логіці: життя «до» війни, кульмінаційний момент початку вторгнення, етап кризових випробувань і завершальна фаза внутрішньої трансформації героя. Наявність численних «точок дотику» з досвідом аудиторії зумовлює їхній підвищений емоційний та емпатійний вплив.

У воєнному аудіосторітелінгу звукове оформлення постає повноцінним інструментом нарації, що формує атмосферу, структурує подачу матеріалу та забезпечує глибоке емоційне залучення слухача. Найбільш інтенсивне використання інтершумів простежується у подкастах «Сирена» та «Моя історія війни». Якісний звуковий супровід полегшує сприйняття інформації, робить історію зрозумілішою й емоційно насиченою, активізує уяву слухача та сприяє формуванню внутрішньої візуальної картини. Звукові елементи дозволяють уникати надмірної вербалізації, реалізуючи принцип «дай почути, а не розповідай». Вони виконують і структурну функцію – розмежовують фрагменти історії, сигналізують зміну перспективи, зокрема між мирним і воєнним життям.

Вагоме значення мають документальні аудіозаписи: офіційні звернення державних діячів, фрагменти новинних програм, емоційні записи цивільних, звуки повітряних тривог, вибухів і обстрілів. Найповніше такі записи представлені у подкастах «Пошрамований» та «24.02: Реконструкція».

Коментарі героїв цінні збереженням діалектних особливостей, інтонацій, тембру голосу та емоційної експресії – страху, тривоги, болю, злості. Свідоме збереження «зривів» голосу, пауз і тремтіння посилює емпатичний ефект.

Музичний супровід виконує емоційно-організаційну функцію: задає настрій епізоду, структурує розповідь і формує впізнаваний стиль проєкту. Загалом поєднання різних виражальних засобів підсилює сугестивну силу воєнного сторітелінгу, робить його багат шаровим і змістово насиченим; без них наратив був би значно менш повним і не справляв би такого потужного емоційного впливу на аудиторію.

Технічні аспекти запису та монтажу є невід'ємною складовою воєнного подкасту-сторітелінгу й безпосередньо впливають на цілісність і сприйняття аудіоісторії. Якість фіксації матеріалу, професійна обробка звуку та продумана організація монтажу забезпечують чіткий, зрозумілий і емоційно виважений виклад воєнного досвіду. У поєднанні з авторським задумом технічні рішення допомагають досягти балансу між документальною достовірністю та творчою виразністю аудіонаративу.

Подальший розвиток воєнного аудіосторітелінгу в Україні залежить від динаміки інформаційних технологій, перебігу воєнних подій і змін суспільного запиту. Очікується збереження позитивної динаміки подкастингового сегмента: зростання кількості проєктів, розширення кола авторів і поступове збільшення аудиторії. Провідні українські медіа, ймовірно, інституціоналізуватимуть виробництво подкастів, формуючи спеціалізовані команди; водночас посилюватиметься роль подкаст-продакшн студій і незалежних виробників, а також значення нішевих і локальних проєктів.

Надалі спостерігатиметься перехід від емоційної фіксації подій до їх осмислення й рефлексії: від узагальнених форматів із однотипними свідченнями – до подкастів, зосереджених на унікальних героях зі складним досвідом. Очікується поява проєктів про недостатньо представлені групи, історій колишніх військовополонених, досвіду втрати та горювання, а також поглиблення історичної й культурної контекстуалізації воєнного досвіду.

Ключового значення набуватимуть змішані моделі фінансування. Важливим чинником розвитку стане платформна конвергенція аудіо- та

відеоформатів, а технології штучного інтелекту спрощуватимуть транскрибування, монтаж і обробку звуку.

Залежно від перебігу воєнних подій можливі різні сценарії розвитку подкастингу: деокупація сприятиме появі аудіосвідчень людей із тривалим досвідом життя в окупації, тоді як нова ескалація активізує документальний сторітелінг «по гарячих слідах». У будь-якому разі воєнний аудіосторітелінг зберігатиме актуальність як важливий інструмент фіксації, інтерпретації та проговорювання воєнного досвіду.

Отже, воєнний аудіосторітелінг в українських подкастах утвердився як ефективний спосіб осмислення війни. Аудіоформат забезпечує глибокий емпатійний вплив і документальну достовірність, водночас формуючи простір суспільної пам'яті про війну.

Подальші наукові розвідки можуть бути зосереджені на впливі воєнного аудіосторітелінгу на колективну пам'ять і суспільну рефлексію, етичних аспектах роботи з травматичним досвідом, а також ролі цифрових платформ і технологій штучного інтелекту в розвитку подкастингу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Афанасьєв Д. Під час війни збільшився попит на історичні та культурні подкасти Суспільного. *Детектор медіа*. URL: <http://surl.li/eosnz> (дата звернення: 01.12.2025).
2. Безверха А. Сторітелінг для медіа. *Теми. Люди. Історії. Антипосібник для журналістів*. Київ, 2018. С. 62–77.
3. Булах Т. Класифікація подкастів як наукова проблема. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 34 (73). № 6, 2023. С. 205–211.
4. Головенко І. Виразальні засоби в інформаційних, аналітичних і художньо-публіцистичних радіожанрах. *Теле- та радіожурналістика*. 2016. Вип. 15. С. 135–141.
5. До закладок: подкаст «Щоденник війни» з історіями українців. *Wonderzine*. URL: <https://www.wonderzine.me/wonderzine/life/life/10145-do-zakladok-podkast-schodennik-viyni-z-istoriyami-ukrayintsiv> (дата звернення: 01.12.2025).
6. Дмитровський О. Особливості подкастингу як основної складової інтернет-радіо. *Теле- та радіожурналістика*. 2017. Вип. 16. С. 97–101.
7. Дубенська О. Послухай мене. Як розвивається ринок подкастів в Україні та світі. *ADSIDER*. URL: <https://adsider.com/ua/poslukhay-mene-yak-rozvyvaietsia-rynok-podkastiv-v-ukraini-ta-sviti> (дата звернення: 01.12.2025).
8. Звоник Б. Від ідеї до першого епізоду. Як The Ukrainians Audio створює подкасти. *Медіамейкер*. URL: <https://mediamaker.me/yak-the-ukrainians-audio-stvoryuye-podkasty-7885/> (дата звернення: 01.12.2025).
9. Зінюк А. Премія «Слушно» – голос, що формує майбутнє аудіоіндустрії. *Детектор медіа*. URL: <https://detector.media/infospace/article/243738/2025-08-31-premiya-slushno-golos-shcho-formuie-maybutnie-audioindustrii/> (дата звернення: 01.12.2025).

10. Інсайти українського подкастингу 2025: що вже змінилось і що буде далі. *Суспільне Культура*. URL: <https://suspirne.media/amp/culture/1122062-insajti-ukrainskogo-podkastingu-2025-so-vze-zminilos-i-so-bude-dali/> (дата звернення: 10.12.2025).
11. Історії та розмови: якими бувають подкасти. *IZONE Media*. URL: <https://izone.media/podcast-types/> (дата звернення: 01.12.2025).
12. Кирилова О. Подкастинг як перспективний напрям медіадіяльності. URL: <https://fszmk.dnu.dp.ua/uploads/files/Монографія/2022/Кирилова%202.pdf> (дата звернення: 01.12.2025).
13. Круглій О. Як медіа формують спільноту навколо подкастів – 4 українські кейси. *Медіамейкер*. URL: <https://mediamaker.me/yak-media-formuyut-spilnotu-navkolo-podkastiv-4-ukrayinski-kejsy-7507/> (дата звернення: 01.12.2025).
14. Куцай Т. Розкажи історію. Порадник зі сторителінгу. Київ : ДП «Експрес-об'ява», 2025. 96 с.
15. Лизанчук В. Основи радіожурналістики : підручник. Київ : Знання, 2006. 632 с.
16. Любченко Ю. Діалогічна природа радіомовлення. Діалог медіа-студії: зб. наукових праць. Одеса: Астропринт, 2009. С. 97–106.
17. «Людина може використати будь-яку лексику, поділитися своєю найтонкішою емоцією». Дар'я Коломієць про подкаст «Щоденник війни». *Divoche.Media*. URL: <https://divoche.media/2022/04/03/lyudyna-mozhe-vykorystaty-bud-yaku-leksyku-podilytysya-svoyeyu-najtonkishoyu-emocziyeyu-dasha-kolomiyecz-pro-podkast-shhodennyk-vijny/> (дата звернення: 01.12.2025).
18. Миронишена Т. Права людини, суспільство, політика та культура: як Sebto Media допомагає зрозуміти світ через подкасти. *Медіамейкер*. URL: <https://mediamaker.me/yak-praczuye-sebto-media-5467/> (дата звернення: 01.12.2025).

19. Мірошніченко П. Подкаст як тренд радіожурналістики. URL: https://zp.edu.ua/uploads/dept_s&r/2021/conf/2.3/Zbirka.pdf#page=110 (дата звернення: 01.12.2025).
20. Нановська В. Краще побачити, ніж почути. Чому видавці розміщують свої подкасти на YouTube. *Медіамейкер*. URL: <https://mediamaker.me/krashhe-pobachyty-nizh-pochuty-chomu-vydavczi-rozmishhuyut-svoiyi-podkasty-na-youtube-2074/> (дата звернення: 01.12.2025).
21. Нестелеєв М. Слухати всім: чи можливий усеукраїнський подкаст? *Український тиждень*. URL: <https://tyzhden.ua/slukhaty-vsime-chy-mozhlyvyj-useukrainskyj-podkast/> (дата звернення: 01.12.2025).
22. Ньюзум Е. Гучніше! Як створювати круті подкасти. Харків : Віват, 2022. 336 с.
23. Паплаускайте М. Сторітелінг: як створити хорошу медійну історію. *The Lede*. URL: <https://www.thelede.media/lifehacks/2021/04/02/2633/> (дата звернення: 01.12.2025).
24. Побідаш І. Сторітелінг: ознаки «гарної» історії. *Обрії друкарства*. 2019. № 1(7). С. 144–150. URL: [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2019.1\(7\).169575](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2019.1(7).169575) (дата звернення: 01.12.2025).
25. Подкаст «24.02: Реконструкція». URL: <https://open.spotify.com/show/2a1sXFBepvmFXQkSQWsxYs> (дата звернення: 01.12.2025).
26. Подкаст «Моя історія війни». URL: <https://soundcloud.com/zaporizhzhya-podcast/sets/moya-istoriya-vijni> (дата звернення: 01.12.2025).
27. Подкаст «Музиканти і війна». URL: <https://open.spotify.com/show/7K1yaQeJKIvcxDBIsAU2eP> (дата звернення: 01.12.2025).
28. Подкаст «Опір». URL: <https://podcasts.nv.ua/podcast/440-opir.html> (дата звернення: 01.12.2025).

29. Подкаст «Пошрамований. Подкаст про місто нескорених». URL: <https://soundcloud.com/suspilnekharkiv/sets/poshramovani-j-podkast-pro> (дата звернення: 01.12.2025).
30. Подкаст «Психологія злочину». URL: <https://soundcloud.com/suspilnepodcast/sets/ps-z> (дата звернення: 01.05.2023).
31. Подкаст «Як ми їмо». URL: <https://open.spotify.com/show/2i1HazK2znohq9yTGemED9> (дата звернення: 01.12.2025).
32. Подкасти про війну та людей на ній. Що послухати, щоб краще зрозуміти захисників України? *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/pidbirka-podkativ-pro-viynu/32354907.html> (дата звернення: 01.12.2025).
33. Розповісти і не нашкодити: Як робити наративні подкасти. *IZONE Media*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=7-A7YjzslwI> (дата звернення: 01.12.2025).
34. Рокицька В. Що таке українські подкасти та як створити свій подкаст. *Kyiv Post*. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/29700> (дата звернення: 01.12.2025).
35. Санакоєва Н., Зборовська О. Подкастинг як новий вид медіа. *Діалог: медіастудії*. 2010. № 10. С. 88–95. URL: <http://dms.onu.edu.ua/article/view/174546> (дата звернення: 01.12.2025).
36. Сергієнко А. У світі майже 4,2 млн подкастів. А що з подкастингом в Україні? *SPEKA*. URL: <https://speka.ua/videos-and-podcasts/rinok-podkastingu-v-ukrayini-ta-sviti-v450re> (дата звернення: 01.12.2025).
37. Сімончук О. Як працюють подкасти. *Bazilik*. URL: <https://bazilik.media/iak-pratsiuiut-podkasty> (дата звернення: 01.12.2025).
38. Скляревська Г. Слухай українське. Що відбувається з подкастами в час війни. *Детектор медіа*. URL:

<https://ms.detector.media/trendi/post/30191/2022-09-06-slukhay-ukrainske-shcho-vidbuvaietsyia-z-podkastamy-v-chas-viyny/> (дата звернення: 01.05.2023).

39. Скуратівська Я. Подкасти, подкастери і подкастинг: новий контент, українська специфіка. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3945974-podkasti-podkasteri-i-podkasting-novij-kontent-ukrainska-specifika.html> (дата звернення: 17.12.2025).

40. Скуртул Г. Особливості використання подкастингу під час дистанційного навчання майбутніх журналістів. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-342-2-8> (дата звернення: 01.12.2025).

41. Скуртул Г. Особливості неймінгу українських подкастів: від описових до унікальних. *Соціальні комунікації в умовах глобалізаційних процесів: стан, тенденції, перспективи*. Збірник тез за матеріалами Міжнародної наукової конференції (м.Тернопіль, 16-17 червня 2023 року). Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2023. С. 102–104.

42. Скуртул Г. Як звучить війна: наративні подкасти як продукт медіаконвергентності. *Держава та регіони. Соціальні комунікації*. Запоріжжя, 2023. № 4 (56). С. 50–58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dorsk_2023_4_8 (дата звернення: 01.12.2025).

43. Слушно – перша аудіопремія найкращих подкастерів країни. *MEGOGO Audio*. URL: https://megogo.net/ua/megogo_audio_awards (дата звернення: 01.12.2025).

44. Страшко І. Подкаст: погляд крізь призму соціальної філософії. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. Вип. 71. С. 83–89.

45. Трапезнікова Д. Хто, чому та про що записує подкасти в Україні – дослідження megogo audio. *Медіамейкер*. URL: <https://mediamaker.me/hto-chomu-ta-pro-shho-zapysuye-podkasty-v-ukrayini-doslidzhennya-megogo-audio-5349/> (дата звернення: 01.12.2025).

46. Трапезнікова Д. Потенціал подкастів для спільнот і локальних історій. *Медіамейкер*. URL: <https://mediamaker.me/pro-potenczial-podkastiv-dlya-rozvytku-spilnot-i-poshyrennya-lokalnyh-istorij-2227/> (дата звернення: 01.12.2025).

47. Харитоненко О. Сторітелінг як жанр, наратив і засіб архітекτονіки в журналістиці: зміст, різновиди, сучасні інтерпретації. *Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку* : матеріали III Всеукр. науково-практ. конф., м. Вінниця, 25 жовт. 2018 р. / ред. В. Каленич. Вінниця, 2018. С. 243–249.

48. Хівренко А. Українські подкасти: що це таке і як їх слухати? *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2020/09/20/7267023/> (дата звернення: 01.12.2025).

49. Хто створює подкасти в Україні та як на них заробити? *Детектор медіа*. URL: <https://ms.detector.media/radio/post/24116/2020-01-23-khto-stvoryue-podkasti-v-ukraini-ta-yak-na-nikh-zarobiti> (дата звернення: 01.12.2025).

50. «Хочемо, щоб наші подкасти допомагали людям: відволікали чи давали поради», – Дмитро Афанасьєв про подкасти Суспільного. *Суспільне мовлення*. URL: <https://corp.suspilne.media/newsdetails/5533> (дата звернення: 01.12.2025).

51. Шишков Д., Мірошніченко М. Український подкастинг до і під час війни. Журналістика майбутнього: виклики, тенденції, перспективи розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 18–19 жовтня 2022 р.). Львів : Простір-М, 2022. С. 180–183. URL: <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/12/Zbirnyk-tez-mizhnarodnoi-konferentsii-uramkakh-DESTIN-2022.pdf> (дата звернення: 26.02.2023).

52. Школа Воєнного сторітелінгу. Надія Гульчук. Подкасти як спосіб розказати історію. *Souspilnist Foundation*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=7b40_x5hk6Y (дата звернення: 01.12.2025).

53. Як минув 2024 рік для українських подкастів. *Суспільне Культура*. URL: <https://suspilne.media/culture/920165-ak-minuv-2024-rik-dla-ukrainskih-podkativ/> (дата звернення: 01.12.2025).
54. Adobe Audition : програма. URL: <https://www.adobe.com/ua/products/audition.html>
55. Apple Podcasts. URL: <https://podcasts.apple.com/ua/new?l=uk>.
56. Causapin N. Podcast Listener Statistics 2026: 60+ Insights on Attention, Loyalty & Ad Impact. *DesignRush*. URL: <https://www.designrush.com/agency/audio-production/podcast/trends/podcast-listener-statistics>.
57. IZONE Media. Як минув рік для українських подкастів. Підсумки 2022, 2022. *YouTube*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=br2_UAf6MSo (дата звернення: 01.12.2025).
58. Lindgren M. Personal narrative journalism and podcasting. *Radio Journal: International Studies in Broadcast & Audio Media*. 2016. Т. 14. № 1. С. 23–41.
59. Listen Notes: the best podcast search engine. URL: <https://www.listennotes.com> (дата звернення: 01.12.2025).
60. McHugh S. Subjectivity, hugs and craft: Podcasting as extreme narrative journalism. *Nieman Storyboard*. URL: <https://niemanstoryboard.org/stories/subjectivity-hugs-and-craft-podcasting-as-extreme-narrative-journalism/> (дата звернення: 01.12.2025).
61. Media Boost 2.0: Сторітелінг в подкастах. *MediaBoost Vol. 2*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=kp1sEOZZ8bE> (дата звернення: 01.12.2025).
62. Podcast Index. *Podcastindex.org*. URL: <https://podcastindex.org/apps?appTypes=app> (дата звернення: 01.12.2025).
63. Podcast Statistics You Need To Know in 2025. *Backlinko*. URL: <https://backlinko.com/podcast-stats> (дата звернення: 01.12.2025).
64. Preger S. *Storytelling in radio and podcasts: a practical guide*. Cham : Springer International Publishing, 2021. 245 с.

65. Spotify. *Spotify*. URL: <https://www.spotify.com/ua-uk/free/> (дата звернення: 01.12.2025).

66. Van Krieken K., Sanders J. Framing narrative journalism as a new genre: A case study of the Netherlands. *Journalism*. 2016. Т. 18. № 10. С. 1364–1380.

67. What Is Storytelling? *National Storytelling Network*. URL: <https://storynet.org/what-is-storytelling/> (дата звернення: 01.12.2025).

68. What is the difference between story and narrative? *Beemgee*. URL: <https://www.beemgee.com/blog/story-vs-narrative/> (дата звернення: 01.12.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А

Перелік аудіоподкастів у форматі воєнного сторітелінгу (2022–2025 рр.)

Назва подкасту	Видавець	Період активно сті	Тематичний фокус
Жити під час війни	Radio NV	2022	Особисті історії цивільних під час війни
Люди	Алла Кошляк	2022	Громадянська активність та волонтерство
Розстріл на Леха Качинського	Суспільне мовлення	2022	Російські воєнні злочини
Стилет чи стилос	Ukraineg	2022	Історії військовослужбовців
Культурний трибунал	The Ukrainians	2022	Деколонізація, культурні крадіжки Росії
Щоденники війни	Дарія Коломієць	2022	Особисті історії українців під час війни
Ukrainians: Identity in Dignity	ПОЛІТклуб УКУ	2022	Українська національна ідентичність
Putin, take your pills	Diana Kovalova	2022	Особисті історії українців під час війни
Відкриті знову	Urban Space Radio	2022	Український бізнес
Чому вони крадуть?	Українська правда	2022	Деколонізація, культурні крадіжки Росії
Усе так райдужно	Babel	2022	ЛГБТ+ спільнота під час війни
Пошрамований. Подкаст про місто нескорених	Суспільне мовлення	2022	Воєнна хроніка
Напалм	Babel	2022	Особисті історії цивільних під час війни
Майдан. Історія у звуках	Суспільне мовлення	2022	Історії музикантів під час війни
Як ми вижили	Суспільне мовлення	2021-2023	Усна історія
До дому	Babel	2023	Переселенці, окупація
І ми додивимось Гаррі Поттера	Sebto	2023	Евакуація
Човен	Babel	2023	Евакуація
24.02: Реконструкція	Українська правда	2023	Воєнна хроніка
Рятуючи життя	Суспільне мовлення	2023-2024	Переселенці, окупація
Як ми їмо	Суспільне мовлення	2024	Особисті історії цивільних під час війни
Опір	MEGOGO Audio	2023	Історії військовослужбовців
Бруд і кров	IZONE Media	2022-2023	Особисті історії цивільних під час війни

Тут-і-тепер	The Ukrainians	2022-2023	Історії журналістів під час війни
Подкаст на відстані	Radio SKOVORODA	2022-2023	Переселенці, окупація
Свої розмови	Свої	2023	Переселенці, окупація
UA: The day that we survived	Urban Space Radio	2022-2023	Особисті історії цивільних під час війни
Свої серед своїх	Радіо Свобода	2023	Історії військовослужбовців
Один одному	Центр спільних дій	2022-2023	Громадянська активність та волонтерство
Небо на плечах	The Ukrainians	2023-2024	Історії військовослужбовців
Healed Lands	The Ukrainians	2023	Особисті історії цивільних під час війни
Кохані	Рух Veteranka	2023	Історії людей, які чекають або чекали на своїх партнерів/ок з фронту
Військовий подкаст	Телебачення Торонто	2023	Історії військовослужбовців
Щоденник подкаст Чеки	Cheka Tsybukh	2022-2023	Історії військовослужбовців
Reporters	The Ukrainians	2021-2023	Особисті історії українців під час війни
Людина в окупації	Радіо Треба	2022-2023	Переселенці, окупація
Воїни	Veteran Hub	2023	Історії військовослужбовців
Прийом	The Village Україна	2022-2024	Історії військовослужбовців
Подкаст на ротації	Радіо Сковорода	2023	Історії військовослужбовців
На рівні	Рух Veteranka	2024	Історії військовослужбовців
Музиканти і війна	Суспільне мовлення	2023-2024	Історії музикантів під час війни
Вільні	Людмила Тягнирядно	2023-2024	Громадянська активність та волонтерство
Не зламані війною	Суспільне мовлення	2023-2024	Особисті історії цивільних під час війни
Свій простір	Український ветеранський фонд	2024-2025	Історії ветеранів
Ген війни	Локальна історія	2023-2025	Історія військових конфліктів
Воїн волі	24 Канал	2025	Історії військовослужбовців, історії ветеранів
Світи	Veteran Hub	2024	Історії військовослужбовців та їхніх коханих
Fellows of Ukraine	БФ "UDoNation"	2023	Історії ветеранів

Згідно/відповідно	Алла Кошляк	2023	Історії військовослужбовців
War-life balance	Українська правда	2023-2024	Психологічна стійкість під час війни
Рішучі	Radio NV	2023-2024	Український бізнес
Ще один день	Urban Space Radio	2022	Особисті історії цивільних під час війни
Розквітай	Аліса Вишня	2022-2024	Особисті історії українців під час війни
УПА. Сила опору	Локальна історія	2023-2024	Історична пам'ять
Добровольці	Громадське радіо	2023-2024	Історії військовослужбовців
Моя історія війни	Суспільне мовлення	2022-2025	Особисті історії цивільних під час війни
Психологія злочину	Суспільне мовлення	2021-2025	Російські воєнні злочини
Захисниця. Імауесі	Ґрати	2022-2025	Репресії в окупованому Криму, переселенці
Звукові Досвіди Війни	ЛКП «Львівське Радіо»	2024-2025	Звукова документалістика
Літопис героїчних справ	Radio NV	2024-2025	Історії військовослужбовців
Поруч з тими, хто захищає нас	Громадське радіо	2024-2025	Історії військовослужбовців, історії ветеранів
Жити назустріч	ПУМБ	2025	Історії ветеранів
Людина в пікселі	Radio SKOVORODA	2024-2025	Історії військовослужбовців
Невидимі: історії ЛГБТ-військових	NV Подкасти	2025	Історії військовослужбовців
Коли настане справедливість	Суспільне мовлення	2025	Російські воєнні злочини
ІстФак	hromadske.зміст	2024-2025	Історична пам'ять
Back to the Roots	Українська правда	2024-2025	Деколонізація
Без оголошення війни	BOV Media	2022-2025	Історичні паралелі
Сирена	Ґрати	2022-2025	Особисті історії цивільних під час війни
У справах військових	Суспільне мовлення	2024-2025	Історії військовослужбовців
І тоді я	ЛКП «Львівське Радіо»	2025	Історії ветеранів